

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про управління відходами

*{Із змінами, внесеними згідно із Законом
№ 2849-ІХ від 13.12.2022}*

{У тексті Закону слова "засоби масової інформації" в усіх відмінках і числах замінено словом "медіа" згідно із Законом № 2849-ІХ від 13.12.2022}

Цей Закон визначає правові, організаційні, економічні засади діяльності щодо запобігання утворенню, зменшення обсягів утворення відходів, зниження негативних наслідків від діяльності з управління відходами, сприяння підготовці відходів до повторного використання, рециклінгу і відновленню з метою запобігання їх негативному впливу на здоров'я людей та навколишнє природне середовище.

Розділ І.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

1) біовідходи - відходи, що мають властивість піддаватися анаеробному або аеробному розкладу, такі як відходи харчових продуктів або відходи харчової промисловості на всіх етапах виробництва та споживання, відходи від зелених насаджень;

2) великогабаритні відходи - побутові відходи, що за розміром не можуть бути поміщені у контейнери об'ємом до 1,1 кубічного метра;

3) видалення відходів - операція, що не є відновленням відходів, навіть якщо одним із наслідків такої операції є використання речовин або енергії. **Перелік операцій з видалення відходів** наведено в додатку 1;

4) виробник продукції - суб'єкт господарювання, що вводить в обіг продукцію, тобто надає продукцію, яку він виробляє або імпортує, на ринку України вперше;

5) відновлення відходів - операція, у результаті якої відходи використовуються для корисних цілей, замінюючи матеріали, які мали бути використані для виконання певної функції або які підготовлені для виконання цієї функції на підприємстві чи в іншій господарській діяльності. **Перелік операцій з відновлення відходів** наведено в додатку 2;

6) відновлення матеріалів - будь-яка операція з відновлення матеріалів, інша, ніж виробництво енергії та перетворення відходів у матеріали, що можуть бути використані як паливо або для іншого виробництва енергії, яка може включати підготовку відходів до повторного використання, рециклінг, зворотне заповнення та інші операції;

7) відходи - будь-які речовини, матеріали і предмети, яких їх власник позбувається, має намір або повинен позбутися;

8) відходи будівництва та знесення - відходи, що утворилися внаслідок діяльності з капітального ремонту, будівництва або знесення будівель і споруд;

9) відходи харчових продуктів - харчові продукти у значенні, наведеному в [Законі України "Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів"](#), що стали відходами;

10) відходи, що не є небезпечними, - відходи, які не мають властивостей, що роблять їх небезпечними, наведені в невичерпному [Переліку властивостей, що роблять відходи небезпечними](#), наведено в додатку 3;

11) власник відходів - фізична особа, юридична особа, яка утворює відходи або яка відповідно до закону володіє, користується і розпоряджається відходами;

12) декларація про відходи - документ, який згідно з цим Законом подають утворювачі відходів у разі, якщо їхня діяльність призводить до утворення небезпечних відходів або річний обсяг утворення відходів, що не є небезпечними, перевищує 50 тонн;

13) захоронення відходів - розміщення відходів на поверхні чи під поверхнею (підземне) землі у спосіб, що не становить загрози здоров'ю людей та навколишньому природному середовищу і не передбачає подальше оброблення відходів;

14) зберігання відходів - утримання відходів на об'єктах збирання, у тому числі до їх оброблення, протягом не більше одного року з моменту їх утворення, що є безпечним для здоров'я людей та навколишнього природного середовища відповідно до екологічних та санітарно-епідеміологічних вимог;

15) збирання відходів - операція, що полягає у вилученні, купівлі, накопиченні та зберіганні відходів суб'єктами господарювання у сфері управління відходами, включаючи роздільне збирання, з метою подальшого перевезення відходів на об'єкти оброблення відходів;

16) зворотне заповнення - операція з відновлення, у результаті якої придатні для цього відходи, що не є небезпечними та/або інертними, використовуються для заповнення гірничих виробок (пустот), рекультивації відпрацьованих гірничих об'єктів, інших ландшафтних робіт, замінюючи при цьому матеріали, які не є відходами;

17) інертні відходи - відходи, що не зазнають фізичних, хімічних чи біологічних змін і трансформацій, не розкладаються, не горять, не розкладають, не здійснюють негативного впливу на інші предмети, з якими контактують, та не завдають шкоди здоров'ю людей і не призводять до забруднення навколишнього природного середовища;

18) медичні відходи - відходи, що утворюються внаслідок здійснення діяльності з медичного обслуговування або ветеринарної практики, здійснення експертиз та досліджень

у сфері охорони здоров'я, ветеринарної медицини, у тому числі наукових або дослідницьких робіт;

19) небезпечні відходи - відходи, що мають одну чи більше властивостей, що роблять їх небезпечними, наведених у [Переліку властивостей, що роблять відходи небезпечними](#) (додаток 3);

20) об'єкт оброблення відходів - установка, інженерна споруда або інший об'єкт, що використовується для здійснення операцій з відновлення або видалення відходів;

21) оброблення відходів - операція з відновлення або видалення відходів, включаючи підготовку відходів до таких операцій;

22) операції з управління відходами - збирання, перевезення, відновлення та видалення відходів;

23) перевезення відходів - операція, що полягає у транспортуванні відходів від місця їх утворення до об'єкта оброблення відходів, а також від одного місця/об'єкта до іншого;

24) підготовка відходів до повторного використання - проведення операцій з відновлення (перевірка, очищення або ремонт), після яких речовини, предмети та/або їх складові (компоненти), які були відходами, можуть бути використані повторно без будь-якого іншого оброблення;

25) повторне використання продукції - будь-яка операція, після проведення якої продукція або її складові (компоненти), що не є відходами, повторно використовуються з тією самою метою, для якої вони були призначені;

26) побутові відходи - змішані та/або роздільно зібрані відходи від домогосподарств, включаючи відходи паперу, картону, скла, пластику, деревини, текстилю, металу, упаковки, біовідходи, відходи електричного та електронного обладнання, відходи батарей та акумуляторів, небезпечні відходи у складі побутових, великогабаритні та ремонтні відходи, а також змішані та/або роздільно зібрані відходи з інших джерел, якщо ці відходи подібні за своїм складом до відходів домогосподарств.

Побутові відходи не включають відходи промисловості, сільського і лісового господарства, рибальства та аквакультури, резервуарів для септиків, каналізаційних мереж та відходи їх оброблення, включаючи осад стічних вод, транспортні засоби, строк експлуатації яких закінчився, відходи будівництва та знесення, вуличний змет, медичні відходи;

27) полігон - місце захоронення відходів, призначене для їх розміщення на поверхні чи під поверхнею (підземне) землі, включаючи:

внутрішні місця для видалення відходів, на яких утворювач відходів - суб'єкт господарювання здійснює видалення власних відходів на місці утворення;

постійні місця, на яких відходи розміщуються понад один рік;

28) послуга з управління побутовими відходами - операції із збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів, а також діяльність, пов'язана з організацією

роботи системи управління побутовими відходами, що здійснюється виконавцем послуги з управління побутовими відходами;

29) приймання відходів - отримання відходів, що утворилися в результаті споживання/використання продукції, до виробників якої законом встановлена розширена відповідальність виробника, у місцях продажу, адміністративних, соціальних, громадських, комерційних, розважальних, рекреаційних, туристичних та інших закладах, а також мобільними пунктами приймання відходів у встановленому законом порядку;

30) ремонтні відходи - залишки речовин, матеріалів, предметів, виробів, що утворилися під час переобладнання, перепланування або поточного ремонту у житловому будинку, окремих квартири або будинку громадського призначення;

31) рециклінг - операція з відновлення, у результаті якої відходи переробляються у продукцію, матеріали або речовини для їх використання за первинною або іншою метою. Ця операція включає перероблення органічного матеріалу, але не включає виробництва енергії чи перетворення відходів у матеріали, що можуть бути використані як паливо або як матеріали для зворотного заповнення;

32) роздільне збирання відходів - збирання відходів окремо залежно від їх виду, характеристики та складу у спосіб, що сприятиме їх подальшому обробленню;

33) розширена відповідальність виробника - комплекс економічних, фінансових, адміністративних та організаційних заходів для забезпечення відповідальності виробників певних видів продукції за управління стадією відходів у життєвому циклі продукції;

34) система управління побутовими відходами - комплекс заходів із збирання, перевезення та оброблення побутових відходів, включаючи створення та забезпечення діяльності об'єктів, нагляд за ними та подальший догляд за об'єктами видалення побутових відходів, а також діяльність суб'єктів господарювання, що здійснюють окремі операції з управління побутовими відходами в межах територіальної громади або декількох територіальних громад;

35) сортування відходів - операція, пов'язана з механічним розподілом відходів залежно від їх фізико-хімічних властивостей, матеріальних складових, енергетичної цінності, інших показників з метою їх підготовки до оброблення;

36) суб'єкт господарювання у сфері управління відходами - юридична особа або фізична особа-підприємець, що здійснює збирання, купівлю, зберігання, перевезення, відновлення та/або видалення відходів відповідно до законодавства;

37) термічне оброблення відходів - технологічний процес з термічного оброблення відходів, який відповідає правилам технічної експлуатації відповідної установки;

38) управління відходами - комплекс заходів із збирання, перевезення, оброблення (відновлення, у тому числі сортування, та видалення) відходів, включаючи нагляд за такими операціями та подальший догляд за об'єктами видалення відходів;

39) установка спалювання відходів - будь-яка стаціонарна або мобільна технічна одиниця та обладнання, призначене для термічного оброблення відходів, з відновленням утвореного при горінні тепла або без нього, з метою видалення шляхом спалювання за

допомогою окислення, а також інших процесів термічного оброблення, таких як піроліз, газифікація, плазмовий процес, якщо речовини, що утворюються в результаті термічного оброблення, у подальшому спалюються;

40) установка сумісного спалювання відходів - будь-яка стаціонарна або мобільна технічна одиниця, призначена для виробництва енергії або виробництва матеріальних продуктів, яка використовує відходи як звичайне або додаткове паливо або в якій відходи проходять термічне оброблення з метою видалення шляхом спалювання за допомогою окислення, а також інших процесів термічного оброблення, таких як піроліз, газифікація, плазмовий процес, якщо речовини, що утворюються в результаті термічного оброблення, у подальшому спалюються;

41) утворювач відходів - фізична особа, юридична особа, в результаті діяльності якої утворюються відходи, а також суб'єкти управління відходами, які здійснюють операції із сортування, змішування або інші операції, що призводять до зміни характеристик або складу відходів.

Стаття 2. Сфера дії Закону

1. Цей Закон регулює відносини, пов'язані із запобіганням утворенню та з управлінням відходами, що утворюються в Україні, а також з управлінням відходами, що перевозяться через територію України, вивозяться за її межі та ввозяться в Україну з метою відновлення, у тому числі рециклінгу.

Регулювання відносин, пов'язаних з управлінням відходами, що містять метали чи їх сплави, вироби з металу, здійснюється згідно з цим Законом з урахуванням особливостей, визначених [Законом України "Про металобрухт"](#).

2. Дія цього Закону не поширюється на:

1) газоподібні речовини, у тому числі невлонювані, що викидаються безпосередньо в атмосферне повітря;

2) радіоактивні відходи;

3) вибухові речовини військового та цивільного призначення, виведені з експлуатації;

4) незабруднений ґрунт та інші природні матеріали, видобуті під час проведення будівельних робіт, за умови що такі матеріали використані у будівництві у своєму природному (первісному) стані на місцевості, в якій їх було добуто;

5) побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною, обіг яких регулюється [Законом України "Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною"](#), крім тих, до яких застосовуються операції спалювання, захоронення або які використовуються для біогазу та компосту;

6) речовини, призначені для використання як кормові матеріали відповідно до [Закону України "Про безпечність та гігієну кормів"](#), які не є побічними продуктами тваринного походження, не призначені для споживання людиною;

7) стічні та дренажні води.

Стаття 3. Основні цілі та принципи державної політики у сфері запобігання утворенню та управління відходами

1. Основними цілями державної політики у сфері запобігання утворенню та управління відходами є:

1) захист здоров'я людей та навколишнього природного середовища від негативного впливу відходів;

2) здійснення заходів у сфері управління відходами без загрози здоров'ю людей та спричинення шкоди навколишньому природному середовищу в межах встановлених нормативів шкідливого впливу фізичних факторів;

3) дотримання ієрархії управління відходами;

4) запровадження розширеної відповідальності виробника.

2. Основними принципами державної політики у сфері запобігання утворенню та управління відходами є:

1) запобігання - утворювач або власник відходів вживає заходів для запобігання утворенню відходів, а також для уникнення, зменшення або усунення негативного впливу відходів на здоров'я людей та навколишнє природне середовище;

2) "забруднювач платить" - утворювач або власник відходів покриває витрати на запобігання утворенню відходів, їх збирання, перевезення та оброблення, включаючи витрати на створення та утримання об'єктів оброблення відходів;

3) територіальної наближеності - оброблення відходів здійснюється на найближчій споруді або установці з оброблення відходів, або в місці захоронення відходів, враховуючи їх екологічну та економічну ефективність, відповідно до регіональних та місцевих планів управління відходами;

4) формування конкурентного середовища у сфері управління відходами - суб'єкти господарювання, органи державної влади та органи місцевого самоврядування зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не повинні вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію у сфері управління відходами.

Стаття 4. Ієрархія управління відходами

1. Ієрархія управління відходами впроваджується центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями з метою (у порядку пріоритетності):

1) запобігання утворенню відходів;

2) підготовки відходів до повторного використання;

3) рециклінгу;

4) відновлення відходів (у тому числі виробництва енергії);

5) видалення відходів.

2. Підприємства, установи та організації, діяльність яких призводить до утворення відходів, забезпечують дотримання ієрархії управління відходами шляхом:

1) планування та здійснення своєї діяльності таким чином, щоб запобігати утворенню відходів, зменшувати їх утворення, запобігати їх негативному впливу на здоров'я людей та навколишнє природне середовище під час проектування продукції, її виробництва, під час і після використання продукції;

2) здійснення відновлення відходів, утворенню яких не вдалося запобігти, забезпечуючи підготовку відходів до повторного використання, рециклінг або проведення інших операцій з відновлення, включаючи виробництво енергії;

3) видалення лише тих відходів, що непридатні з технологічних чи економічних причин до рециклінгу або інших операцій з відновлення відходів.

Стаття 5. Запобігання утворенню відходів

1. Запобігання утворенню відходів досягається реалізацією таких заходів:

1) заохочення та підтримка сталого виробництва і споживання продукції;

2) заохочення проектування, виробництва та використання ресурсоефективної та більш довговічної продукції, у тому числі подовження строку її використання, а також продукції, придатної до ремонту, повторного використання та модернізації;

3) виділення з відходів сировини, яка може бути використана повторно;

4) забезпечення доступності запасних частин, інструкцій з експлуатації, технічної інформації чи інших інструментів, обладнання або програмного забезпечення, що дозволяють проводити ремонт і забезпечують повторне використання продукції без зниження рівня її якості та безпечності функціонування;

5) зменшення обсягів утворення відходів з урахуванням впровадження найкращих доступних технологій і методів управління у процесі промислового виробництва;

6) зменшення вмісту небезпечних речовин у продукції відповідно до технічних регламентів;

7) зменшення утворення відходів, непридатних з технічних чи економічних причин до рециклінгу або інших операцій з відновлення відходів;

8) визначення продукції, яка є основним джерелом засмічення навколишнього природного середовища, та вжиття відповідних заходів для запобігання та зменшення утворення відходів такої продукції;

9) проведення інформаційних кампаній для підвищення обізнаності громадськості з питань запобігання утворенню відходів та забрудненню навколишнього природного середовища;

10) створення суб'єктами господарювання, органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування відповідно до компетенції та забезпечення діяльності пунктів приймання відходів продукції для ремонту та підготовки їх до повторного використання;

11) зменшення обсягів утворення відходів харчових продуктів у роздрібних та інших торговельних мережах, закладах громадського харчування та домогосподарствах.

Стаття 6. Підготовка відходів до повторного використання, рециклінг та інші операції з відновлення відходів

1. Забезпечення підготовки відходів до повторного використання, рециклінгу та інших операцій з відновлення відходів здійснюється шляхом створення та діяльності об'єктів оброблення відходів, запровадження економічних інструментів та встановлення цільових показників із збирання, підготовки відходів до повторного використання, рециклінгу або інших операцій з відновлення відходів, а також інших заходів.

2. Для вдосконалення підготовки відходів до повторного використання, забезпечення високоякісного рециклінгу та інших операцій з відновлення відходи підлягають роздільному збиранню та не повинні змішуватися з іншими відходами або матеріалами, що мають різні властивості.

Роздільне збирання відходів у населених пунктах здійснюється для таких видів відходів, як папір і картон, пластик, скло, метал. При цьому створюються умови для забезпечення роздільного збирання біовідходів, текстилю, небезпечних відходів у складі побутових та інших видів відходів, що підлягають роздільному збиранню.

3. Роздільно зібрані відходи, призначені для підготовки до повторного використання та рециклінгу, не можуть видалятися шляхом спалювання чи в інший спосіб, крім відходів, що утворюються внаслідок сортування або інших операцій з оброблення роздільно зібраних відходів та відходів, непридатних до повторного використання та рециклінгу.

4. Небезпечні речовини, суміші та складові (компоненти) видаляються з відходів до або у процесі відновлення.

5. Цільові показники щодо збирання, підготовки до повторного використання та рециклінгу або іншого відновлення відходів, необхідні для досягнення цілей, встановлених **частиною першою** статті 3 цього Закону, визначаються законами України щодо продукції, на яку поширюється розширена відповідальність виробника, та Кабінетом Міністрів України (щодо інших видів відходів).

Стаття 7. Національний перелік відходів

1. Відходи поділяються на два класи:

- 1) небезпечні відходи;
- 2) відходи, що не є небезпечними.

Класифікація здійснюється відповідно до Національного переліку відходів і Порядку класифікації відходів з урахуванням **Переліку властивостей, що роблять відходи небезпечними** (додаток 3).

2. Зміна класу небезпечних відходів не повинна досягатися шляхом розбавлення або змішування відходів для зниження початкової концентрації небезпечних речовин до рівня, що є нижчим за порогові значення, для визначення відходів небезпечними.

3. Національний перелік відходів і Порядок класифікації відходів затверджуються Кабінетом Міністрів України.

4. Національний перелік відходів підлягає перегляду кожні три роки.

Стаття 8. Припинення статусу відходів

1. Статус відходів може бути оголошено суб'єктом господарювання припиненим, якщо такі відходи пройшли операцію з відновлення, відповідають критеріям оголошення припинення статусу відходів та дотримано сукупність таких умов:

1) речовина, матеріал або предмет використовується для певних цілей та відповідає законодавству, технічним регламентам і стандартам, що застосовуються до продукції;

2) використання речовини, матеріалу або предмета не призведе до негативного впливу на здоров'я людей або навколишнє природне середовище;

3) існує ринок або попит на таку речовину, матеріал або предмет як товар.

2. Обсяг відходів, щодо яких оголошено припинення статусу відходів, враховується для виконання показників відновлення лише за умови, що операції з відновлення проведені відповідно до вимог цього Закону та інших актів законодавства у сфері управління відходами.

3. Критерії оголошення припинення статусу відходів, порядок оголошення припинення статусу відходів та перелік видів відходів, щодо яких може бути оголошено припинення статусу відходів, затверджуються Кабінетом Міністрів України.

4. Операція з відновлення відходів, достатня для оголошення припинення статусу відходів, може бути найпростішою з тих, що застосовується до відповідного виду відходів, зокрема демонтаж, сортування, дроблення, ущільнення, гранулювання, сушіння, подрібнення, кондиціонування.

Стаття 9. Побічні продукти

1. Речовини, предмети, що утворюються при виробництві основної продукції і не є метою даного виробництва, але придатні як сировина в іншому виробництві чи для використання як готова продукція, розглядаються як побічні продукти, а не відходи, у разі дотримання сукупності таких умов:

1) визначено подальше використання речовини або предмета;

2) речовина, предмет можуть бути використані в тому вигляді, в якому вони утворилися, без подальшого оброблення, крім нормальної виробничої практики, передбаченої галузевими стандартами;

3) речовина, предмет утворюються як невід'ємна складова виробничого процесу;

4) речовина, предмет відповідають всім встановленим вимогам до продукції, а також вимогам щодо захисту здоров'я людей і охорони навколишнього природного середовища, їх використання не становить небезпеки для здоров'я людей та навколишнього природного середовища.

2. Критерії віднесення речовин або предметів до побічних продуктів та порядок віднесення речовин або предметів до побічних продуктів затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 10. Розширена відповідальність виробника

1. Розширена відповідальність виробника встановлюється законом щодо виробників продукції, у результаті споживання/використання якої утворюються відходи упаковки, електричного та електронного обладнання, батарей і акумуляторів, транспортних засобів, знятих з експлуатації, мастил (олив), шин, текстилю тощо, та запроваджується, у тому числі шляхом створення систем розширеної відповідальності виробника відповідно до вимог та порядку, визначених законом.

2. Виробники виконують свої зобов'язання:

1) колективно - через організацію колективної розширеної відповідальності виробників;

2) індивідуально - через організацію індивідуальної розширеної відповідальності виробника.

3. Система розширеної відповідальності виробника включає:

1) приймання та/або збирання на всій території України відходів, що утворилися внаслідок використання продукції, а також подальше управління цими відходами та фінансову відповідальність за таку діяльність;

2) інформування утворювачів відходів від продукції, на яку поширюється розширена відповідальність виробника, про заходи, яких вони можуть вживати для запобігання утворенню відходів, про придатність відходів до повторного використання та рециклінгу, про наявні системи для приймання та роздільного збирання відходів, що утворилися внаслідок використання продукції;

3) здійснення заходів для розроблення продукції та її складових (компонентів) з урахуванням мінімізації негативного впливу на здоров'я людей та навколишнє природне середовище, запобігання та зменшення обсягів утворення відходів у процесі виробництва та використання продукції, виробництва довговічної продукції, придатної для ремонту та повторного використання, а також максимального залучення у виробництво вторинної сировини.

4. Організація, яка виконує зобов'язання з розширеної відповідальності від імені виробника (далі - організація розширеної відповідальності виробника):

1) забезпечує утворювачів відходів послугами з приймання та збирання відходів, що утворилися внаслідок використання продукції;

2) забезпечує досягнення встановлених законодавством цільових показників щодо збирання, підготовки відходів до повторного використання та рециклінгу або іншого відновлення відходів;

3) повинна мати достатню фінансову та організаційну спроможність для виконання таких зобов'язань;

4) забезпечує щорічне проведення зовнішнього незалежного аудиту фінансової звітності відповідно до законодавства та оприлюднює відповідні аудиторські звіти;

5) оприлюднює інформацію про стан досягнення цільових показників щодо збирання, підготовки відходів до повторного використання та рециклінгу або іншого відновлення;

6) оприлюднює інформацію про своїх засновників та членів, розмір фінансових внесків, сплачених виробниками на одиницю або на тонну виробленої продукції, введеної в обіг, процедуру відбору суб'єктів господарювання, що надають послуги із збирання та оброблення відходів;

7) проводить роз'яснювальну та просвітницьку роботу серед населення, у тому числі в закладах освіти, щодо управління відходами від продукції, на яку поширюється розширена відповідальність виробника.

5. Фінансові внески, сплачені виробником організації розширеної відповідальності виробника для виконання своїх зобов'язань, забезпечують у тому числі, покриття таких витрат:

1) на організацію приймання, роздільного збирання, перевезення та оброблення відходів, включаючи оброблення, необхідне для досягнення встановлених законодавством цільових показників щодо збирання, підготовки відходів до повторного використання та рециклінгу або іншого відновлення, з урахуванням прибутку, отриманого від підготовки відходів до повторного використання, продажу відходів або вторинної сировини та невикористаних депозитних внесків;

2) адміністративні витрати;

3) вартість надання інформації, визначеної законодавством, громадськості, утворювачам та власникам відходів;

4) на ведення обліку, підготовку звітності та проведення аудитів.

6. Організації розширеної відповідальності виробника утворюються виробниками як неприбуткові організації та виконують зобов'язання з розширеної відповідальності від імені виробників.

7. За недосягнення цільових показників щодо збирання, підготовки відходів до повторного використання та рециклінгу або іншого відновлення виробники несуть адміністративно-господарську відповідальність, встановлену законом.

Стаття 11. Право власності на відходи

1. Суб'єктами права власності на відходи є фізичні та юридичні особи, територіальні громади, держава.

Іноземці, особи без громадянства можуть набувати право власності на відходи відповідно до закону.

2. Територіальні громади є власниками відходів, переданих їх утворювачами або попередніми власниками до систем управління побутовими відходами. Перехід права власності на відходи до інших суб'єктів здійснюється на підставі договору між органом місцевого самоврядування та суб'єктом господарювання у сфері управління відходами або

між суб'єктами господарювання у сфері управління відходами. Організації розширеної відповідальності виробника є власниками відходів, прийнятих, зібраних або отриманих в інший спосіб у результаті діяльності такої організації.

3. У разі приватизації або реорганізації державного підприємства, у результаті діяльності якого накопичено відходи, право власності на відходи та обов'язок щодо відшкодування заподіяної відходами шкоди для здоров'я людини, майна фізичних або юридичних осіб і навколишнього природного середовища переходить до правонаступника такого підприємства, якщо інше не передбачено договором купівлі-продажу цього підприємства або законом.

Договором купівлі-продажу передбачається відповідальність покупця об'єкта приватизації за заподіяння відходами шкоди для здоров'я людини, майна фізичних або юридичних осіб і навколишнього природного середовища (звільнення від відповідальності) у разі виникнення форс-мажорних обставин (стихійне лихо, обставини непереборної сили тощо).

4. У разі зміни власника чи користувача земельної ділянки, на якій розміщені відходи, питання про право власності на відходи вирішується договором. За відсутності таких положень у договорі власником відходів є власник земельної ділянки або землекористувач.

Стаття 12. Виявлення та облік відходів, власник яких не встановлений

1. Власник або користувач земельної ділянки, на якій виявлено відходи, власник яких не встановлений, невідкладно, але не пізніше 24 годин з моменту виявлення таких відходів, інформує про це орган місцевого самоврядування або місцевий орган виконавчої влади.

2. Орган місцевого самоврядування або місцевий орган виконавчої влади із залученням територіального органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, територіального органу Національної поліції України встановлює утворювача або власника виявлених відходів на основі:

1) інформації, наданої власником або користувачем земельної ділянки, на якій виявлено відходи;

2) інформації, наданої громадянами, підприємствами, установами та організаціями, медіа;

3) аудіо- та відеозаписів, наданих громадянами, підприємствами, установами, організаціями;

4) інших джерел, визначених законом.

3. Якщо власник відходів встановлений, він зобов'язаний відшкодувати всі витрати на його пошук, а також витрати на збирання, перевезення та оброблення відходів суб'єктом господарювання у сфері управління відходами, компенсувати інші збитки та шкоду, заподіяну забрудненням та іншим негативним впливом відходів на здоров'я людини та навколишнє природне середовище.

Витрати, збитки та шкода, заподіяна забрудненням або іншим негативним впливом відходів на навколишнє природне середовище, відшкодовуються в судовому порядку за позовом органу місцевого самоврядування або місцевого органу виконавчої влади.

4. Якщо власник відходів не встановлений, передача відходів до суб'єкта господарювання у сфері управління відходами та усунення негативних наслідків, спричинених відходами, здійснюється за рахунок державного або місцевого бюджету.

5. Збирання, перевезення та/або оброблення відходів, власник яких не встановлений організовують:

1) виявлених за межами населених пунктів - Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації;

2) виявлених у межах населених пунктів - органи місцевого самоврядування. Збирання, перевезення та/або оброблення таких відходів здійснюють суб'єкти господарювання у сфері управління відходами.

6. Порядок виявлення та обліку відходів, власник яких не встановлений, визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 13. Загальні вимоги до управління відходами

1. Відходи збираються, перевозяться та оброблюються залежно від їх виду, складу і властивостей у спосіб, що:

1) сприяє їх подальшому відновленню;

2) є безпечним для здоров'я людини та не завдає шкоди навколишньому природному середовищу, у тому числі:

не становить загрози забруднення води, атмосферного повітря, ґрунту, для рослин і тварин, не спричиняє негативного впливу (незручностей) через шум і запах;

не спричиняє негативного впливу на землі сільськогосподарського призначення, природні території та об'єкти, що підлягають особливій охороні;

3) відповідає встановленим стандартам або нормативам шкідливого впливу фізичних та біологічних факторів та найкращим доступним технологіям і методам управління.

2. Для сприяння відновленню відходів забезпечується їх роздільне збирання. Змішування відходів з іншими відходами чи матеріалами, якщо такі дії ускладнюють операції з відновлення, забороняється.

3. Утворювачі або власники відходів, які не є суб'єктами господарювання у сфері управління відходами, зобов'язані забезпечувати зберігання відходів у спосіб, що є безпечним для здоров'я людини та навколишнього природного середовища, та передавати відходи суб'єктам господарювання у сфері управління відходами протягом одного року з моменту їх утворення.

4. Передача суб'єктам господарювання у сфері управління відходами відходів (крім побутових відходів) з метою збирання, перевезення та оброблення здійснюється на підставі договору, укладеного відповідно до законодавства, в якому зазначається код відходів згідно

з Національним класифікатором відходів, їх обсяг, найменування та код операції з відновлення та/або видалення відходів.

5. Об'єкти оброблення відходів проектуються, споруджуються та експлуатуються відповідно до вимог цього Закону, законодавства у сфері містобудування та у випадках, передбачених [Законом України "Про оцінку впливу на довкілля"](#), підлягають оцінці впливу на довкілля.

6. Правила технічної експлуатації об'єктів оброблення відходів затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

7. Суб'єкти господарювання, що здійснюють будівництво або знесення будівель та інженерних споруд, зобов'язані забезпечити роздільне збирання відходів будівництва та знесення, їх облік та передачу суб'єктам господарювання у сфері управління відходами для забезпечення їх оброблення. Відходи будівництва та знесення, що не є небезпечними, підлягають підготовці до повторного використання, рециклінгу, іншому матеріальному відновленню, включаючи зворотне заповнення.

Цільові показники щодо підготовки відходів до повторного використання, рециклінгу, іншого матеріального відновлення, включаючи зворотне заповнення, та порядок їх виконання затверджуються Кабінетом Міністрів України.

8. Ввезення в Україну відходів з метою їх видалення забороняється.

9. Управління окремими видами відходів, що утворилися внаслідок виникнення надзвичайної ситуації техногенного, природного або воєнного характеру, здійснюється відповідно до порядку, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

Розділ II.

СУБ'ЄКТИ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ

Стаття 14. Суб'єкти у сфері управління відходами

1. Суб'єктами у сфері управління відходами є громадяни України, іноземці та особи без громадянства, суб'єкти господарювання незалежно від форми власності, діяльність яких призводить до утворення відходів, а також суб'єкти господарювання у сфері управління відходами.

Стаття 15. Права та обов'язки громадян України, іноземців та осіб без громадянства у сфері управління відходами

1. Громадяни України, іноземці та особи без громадянства у сфері управління відходами мають право на:

- 1) безпечні для їхнього життя та здоров'я умови під час управління відходами;
- 2) одержання у встановленому порядку повної та достовірної інформації про безпечність об'єктів оброблення відходів (тих, що експлуатуються, або будівництво яких розпочато чи планується);
- 3) одержання у встановленому порядку повної та достовірної інформації про плани і програми управління відходами;

- 4) відвідування у встановленому порядку об'єктів оброблення відходів;
- 5) участь в обговоренні питань щодо розвитку законодавства у сфері управління відходами;
- 6) участь в обговоренні питань, пов'язаних із розміщенням, проектуванням, спорудженням та експлуатацією об'єктів оброблення відходів;
- 7) відшкодування шкоди, заподіяної їхньому здоров'ю чи майну внаслідок порушення законодавства у сфері управління відходами;
- 8) участь у розробленні Національного плану управління відходами, регіональних, місцевих планів управління відходами та програми запобігання утворенню відходів у встановленому порядку.

2. Громадяни України, іноземці та особи без громадянства зобов'язані дотримуватися вимог цього Закону та інших нормативно-правових актів у сфері управління відходами, запобігати забрудненню відходами навколишнього природного середовища.

Стаття 16. Права та обов'язки утворювачів відходів, крім утворювачів відходів домогосподарств

1. Утворювачі відходів, крім утворювачів відходів домогосподарств, мають право на:
 - 1) одержання у встановленому порядку інформації про технології оброблення відходів, будівництво та експлуатацію об'єктів оброблення відходів;
 - 2) внесення пропозицій, пов'язаних з розміщенням, проектуванням, будівництвом та експлуатацією об'єктів оброблення відходів;
 - 3) участь у розробленні Національного плану управління відходами, регіональних, місцевих планів управління відходами та програми запобігання утворенню відходів у встановленому порядку.
2. Утворювачі відходів, крім утворювачів відходів домогосподарств, зобов'язані:
 - 1) запобігати утворенню та зменшувати обсяги утворення відходів;
 - 2) класифікувати свої відходи відповідно до Національного переліку відходів та Порядку класифікації відходів;
 - 3) обробляти відходи самостійно, за наявності дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів, або передавати їх для оброблення суб'єктам господарювання у сфері управління відходами, які мають такий дозвіл;
 - 4) у разі утворення побутових відходів укладати договір про надання послуги з управління побутовими відходами з виконавцем відповідної послуги та вносити плату за надання такої послуги відповідно до встановлених тарифів;
 - 5) не допускати змішування відходів, що можуть бути відновлені, з відходами, що не можуть бути відновлені;
 - 6) вести облік відходів, що утворилися в результаті їхньої діяльності, та подавати відповідну звітність;

7) розробляти та виконувати плани управління відходами підприємств, установ та організацій у встановленому порядку;

8) забезпечувати утримання в належному санітарному і технічному стані місць утворення та зберігання відходів, а також забезпечувати дотримання встановлених правил техніки безпеки та пожежної безпеки у таких місцях;

9) надавати органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування інформацію про відходи та пов'язану з ними діяльність;

10) призначати відповідальних осіб у сфері управління відходами;

11) відшкодовувати шкоду, заподіяну здоров'ю та майну громадян України, навколишньому природному середовищу, підприємствам, установам та організаціям внаслідок порушення встановлених правил управління відходами, відповідно до закону;

12) подавати декларацію про відходи, якщо діяльність такого утворювача відходів призводить до утворення небезпечних відходів або річний обсяг утворення відходів, що не є небезпечними, перевищує 50 тонн.

Стаття 17. Права та обов'язки суб'єктів господарювання у сфері управління відходами

1. Суб'єкти господарювання у сфері управління відходами мають право:

1) зберігати відходи на об'єктах оброблення відходів до проведення операцій з оброблення строком до одного року;

2) брати участь у розробленні Національного плану управління відходами, регіональних, місцевих планів управління відходами та програми запобігання утворенню відходів у встановленому порядку;

3) брати участь у встановленому законодавством порядку в конкурсах на набуття права виконання операцій із збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів на певній території.

2. Суб'єкти господарювання у сфері управління відходами зобов'язані:

1) дотримуватися вимог щодо збирання, перевезення та оброблення відходів, встановлених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами;

2) не допускати змішування відходів, що можуть бути відновлені, з відходами, що не можуть бути відновлені;

3) вести облік відходів, що утворилися у результаті їхньої діяльності чи були отримані від інших суб'єктів господарювання, облік операцій з управління відходами та подавати звітність відповідно до закону;

4) класифікувати свої відходи відповідно до Національного переліку відходів та Порядку класифікації відходів;

5) забезпечувати здійснення операцій з оброблення відходів на об'єктах оброблення відходів;

6) забезпечувати утримання в належному санітарному і технічному стані об'єктів оброблення відходів, забезпечувати дотримання правил техніки безпеки та пожежної безпеки на них;

7) надавати місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, уповноваженим органам виконавчої влади у сфері управління відходами інформацію про відходи та пов'язану з ними діяльність;

8) відшкодовувати шкоду, заподіяну здоров'ю та майну громадян України, навколишньому природному середовищу, підприємствам, установам та організаціям внаслідок порушення встановлених правил управління відходами, відповідно до закону;

9) мати дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів;

10) мати ліцензію на здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами та/або письмову згоду (повідомлення) на транскордонне перевезення небезпечних відходів чи висновок на транскордонне перевезення відходів відповідно до закону;

11) забезпечувати професійну підготовку, підвищення кваліфікації та проведення атестації фахівців у сфері управління відходами;

12) призначати відповідальних осіб у сфері управління відходами;

13) виконувати інші обов'язки, передбачені законом.

Розділ III.

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ УТВОРЕННЮ ТА УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ

Стаття 18. Уповноважені органи виконавчої влади у сфері запобігання утворенню та управління відходами

1. Уповноваженими органами виконавчої влади у сфері запобігання утворенню та управління відходами є Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління відходами, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, інші органи виконавчої влади у межах повноважень, визначених законом.

Стаття 19. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері управління відходами

1. До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері управління відходами належить:

1) загальне керівництво у сфері управління відходами;

- 2) затвердження Національного переліку відходів та Порядку класифікації відходів;
- 3) затвердження критеріїв, що визначають припинення статусу відходів, порядку оголошення припинення статусу відходів та переліку видів відходів, щодо яких може бути оголошено припинення статусу відходів;
- 4) затвердження критеріїв для віднесення речовин, предметів до побічних продуктів та порядку віднесення речовин та предметів до побічних продуктів;
- 5) затвердження правил надання послуги з управління побутовими відходами;
- 6) затвердження порядку проведення конкурсу на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів;
- 7) затвердження Національної програми запобігання утворенню відходів;
- 8) затвердження Національного плану управління відходами;
- 9) затвердження порядку розроблення та затвердження регіональних планів управління відходами;
- 10) затвердження порядку видачі (відмови у видачі, анулювання) дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів;
- 11) затвердження порядку створення та адміністрування інформаційної системи управління відходами;
- 12) затвердження порядку подання декларації про відходи та її форми;
- 13) затвердження порядку надання письмової згоди (повідомлення) на транскордонне перевезення небезпечних відходів та висновку на транскордонне перевезення відходів;
- 14) затвердження порядку виявлення та обліку відходів, власник яких не встановлений;
- 15) затвердження Порядку розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами.

2. Кабінет Міністрів України здійснює й інші повноваження відповідно до закону.

Стаття 20. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища

1. До повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, належить:

- 1) забезпечення формування державної політики у сфері управління відходами;
- 2) затвердження порядку розроблення планів управління відходами підприємств, установ та організацій;
- 3) затвердження порядку державного обліку відходів та подання звітності;
- 4) затвердження правил технічної експлуатації установок із спалювання відходів та установок із сумісного спалювання відходів;

5) затвердження правил технічної експлуатації полігонів, припинення експлуатації, рекультивації та догляду за полігонами після припинення їх експлуатації;

6) затвердження форми та порядку обліку відходів;

7) затвердження порядку розроблення програми контролю та моніторингу полігону та вимог до неї;

8) укладання в передбаченому законом порядку міжнародних договорів України щодо співробітництва у сфері управління відходами та контролю за транскордонним перевезенням відходів;

9) забезпечення обміну інформацією з центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, міжнародними організаціями у сфері управління відходами.

2. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, здійснює й інші повноваження відповідно до закону.

Стаття 21. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління відходами

1. До повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління відходами, належить:

1) реалізація державної політики у сфері управління відходами;

2) організація підготовки фахівців у сфері управління відходами;

3) забезпечення розроблення і виконання стратегій, планів, програм у сфері управління відходами;

4) забезпечення виконання Національної стратегії управління відходами, підготовка звітів про її виконання;

5) забезпечення виконання Національного плану управління відходами та здійснення оцінки ефективності його виконання;

6) погодження регіональних планів управління відходами;

7) забезпечення виконання Національної програми запобігання утворенню відходів та здійснення оцінки ефективності її виконання;

8) здійснення функцій компетентного органу виконавчої влади, який забезпечує виконання положень Базельської конвенції про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням;

9) видача (відмова у видачі, анулювання) дозволів на здійснення операцій з оброблення відходів;

10) ліцензування господарської діяльності з управління небезпечними відходами;

11) надання письмової згоди (повідомлення) на транскордонне перевезення небезпечних відходів чи висновку на транскордонне перевезення відходів;

- 12) реєстрація декларацій про відходи;
- 13) реєстрація організацій розширеної відповідальності виробників;
- 14) створення та адміністрування інформаційної системи управління відходами;
- 15) надання публічного доступу до узагальнених даних у сфері управління відходами та інформування громадськості про управління відходами;
- 16) забезпечення участі України в міжнародному співробітництві у сфері управління відходами.

2. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління відходами, здійснює й інші повноваження відповідно до закону.

Стаття 22. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства, у сфері управління відходами

1. До повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства, у сфері управління відходами належить:

- 1) формування та реалізація державної політики у сфері надання послуги з управління побутовими відходами;
- 2) участь у розробленні Національної стратегії управління відходами;
- 3) участь у розробленні Національного плану управління відходами;
- 4) участь у погодженні регіональних планів управління відходами;
- 5) здійснення аналізу, систематизації та оприлюднення інформації у сфері управління побутовими відходами;
- 6) розроблення правил надання послуги з управління побутовими відходами;
- 7) розроблення порядку формування тарифів на послугу з управління побутовими відходами;
- 8) розроблення порядку проведення конкурсу на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів;
- 9) розроблення типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами;
- 10) затвердження правил визначення норм надання послуги з управління побутовими відходами;
- 11) затвердження правил компостування біовідходів їх утворювачами на присадибних, дачних і садових ділянках;
- 12) затвердження методики розрахунків цільових показників з підготовки до повторного використання та рециклінгу побутових відходів, порядку та форм надання звітності щодо їх виконання;

13) затвердження порядку розроблення, погодження та затвердження інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сфері управління побутовими відходами;

14) затвердження методик, правил, інструкцій та порядків у сфері надання комунальної послуги з управління побутовими відходами.

2. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства, здійснює й інші повноваження відповідно до закону.

Стаття 23. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів

1. До повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, належить здійснення у межах компетенції державного нагляду (контролю) за додержанням центральними органами виконавчої влади та їхніми територіальними органами (у разі утворення), місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування (в частині здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади), підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності та господарювання, громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, а також юридичними особами - нерезидентами вимог законодавства щодо:

- 1) збирання, перевезення, оброблення відходів;
- 2) дотримання суб'єктом господарювання у сфері управління відходами умов, встановлених дозволом на здійснення операцій з оброблення відходів;
- 3) подання декларацій про відходи;
- 4) ведення обліку відходів та подання звітності;
- 5) дотримання правил і режиму експлуатації об'єктів оброблення відходів;
- 6) перевезення небезпечних відходів через територію України та транскордонних перевезень небезпечних відходів;
- 7) виконання планів і програм у сфері управління відходами;
- 8) своєчасного та повного виконання заходів із захисту земель від засмічення та забруднення відходами.

2. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, здійснює й інші повноваження відповідно до закону.

Стаття 24. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, у сфері управління відходами

1. До повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, у сфері управління відходами, належить:

1) затвердження вимог щодо безпечності для здоров'я людини (державні санітарні норми та правила, санітарно-гігієнічні та санітарно-протиепідемічні правила і норми, санітарно-епідеміологічні правила і норми, протиепідемічні правила і норми, гігієнічні та протиепідемічні правила і норми, державні санітарно-епідеміологічні нормативи, санітарні регламенти) під час утворення, збирання, тимчасового зберігання, перевезення, оброблення відходів;

2) затвердження порядку управління медичними відходами, у тому числі вимог щодо безпечності для здоров'я людини (державні санітарні норми та правила, санітарно-гігієнічні та санітарно-протиепідемічні правила і норми, санітарно-епідеміологічні правила і норми, протиепідемічні правила і норми, гігієнічні та протиепідемічні правила і норми, державні санітарно-епідеміологічні нормативи, санітарні регламенти) під час утворення, збирання, зберігання, перевезення, оброблення таких відходів;

3) затвердження методичних настанов щодо аналізу ризиків для здоров'я людини відходів та об'єктів оброблення відходів;

4) визначення пріоритетних заходів для забезпечення захисту здоров'я людини від негативного впливу відходів;

5) встановлення вимог щодо безпечності для здоров'я людини продукції, що виробляється з відходів;

6) методичне забезпечення визначення рівня небезпечності відходів.

2. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, здійснює й інші повноваження відповідно до закону.

Стаття 25. Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій у сфері управління відходами

1. До повноважень Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій у сфері управління відходами належить:

1) участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері управління відходами;

2) розроблення та реалізація регіональних планів управління відходами, здійснення оцінки ефективності їх виконання;

3) сприяння створенню об'єктів оброблення відходів у рамках співробітництва територіальних громад;

4) забезпечення реалізації заходів Національного плану управління відходами та Національної програми запобігання утворенню відходів;

5) створення умов для організації та будівництва об'єктів оброблення відходів;

6) взаємодія з органами місцевого самоврядування;

- 7) облік несанкціонованих сміттєзвалищ та відходів, власник яких не встановлений;
- 8) ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ;
- 9) надання інформації, проведення роз'яснювальної та просвітницької роботи з населенням щодо управління відходами;
- 10) погодження місцевих планів управління відходами.

2. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська і Севастопольська міські державні адміністрації здійснюють й інші повноваження відповідно до закону.

Стаття 26. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері управління відходами

1. До повноважень сільських, селищних, міських рад у сфері управління відходами належить:

- 1) участь у реалізації державної політики у сфері управління відходами;
- 2) участь у розробленні та реалізації регіональних планів управління відходами;
- 3) затвердження місцевих планів управління відходами;
- 4) вирішення питань щодо розміщення на території відповідних територіальних громад об'єктів оброблення відходів;
- 5) створення пунктів роздільного збирання побутових відходів.

2. До повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері управління відходами належить:

- 1) розроблення та реалізація місцевих планів управління відходами;
- 2) організація управління побутовими відходами, відходами будівництва та знесення;
- 3) визначення у встановленому порядку суб'єктів господарювання, які здійснюють збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів;
- 4) визначення адміністратора послуги з управління побутовими відходами;
- 5) запровадження роздільного збирання побутових відходів та забезпечення виконання цільових показників щодо підготовки для повторного використання та рециклінгу побутових відходів;
- 6) організація роботи пунктів роздільного збирання побутових відходів;
- 7) забезпечення ліквідації несанкціонованих сміттєзвалищ у межах населених пунктів;
- 8) передача відходів, власник яких не встановлений, суб'єктам господарювання у сфері управління відходами для їх оброблення;
- 9) надання інформації, проведення роз'яснювальної та просвітницької роботи серед населення щодо управління відходами;
- 10) визначення одиниці вимірювання обсягу наданої послуги з управління побутовими відходами;

- 11) затвердження норм надання послуги з управління побутовими відходами;
 - 12) затвердження інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сфері управління побутовими відходами;
 - 13) встановлення тарифів на послугу з управління побутовими відходами, а також тарифів на збирання, перевезення, відновлення, видалення побутових відходів окремо за видами побутових відходів (змішані, великогабаритні, ремонтні, небезпечні);
 - 14) укладення договорів з організаціями розширеної відповідальності виробників щодо запровадження приймання та роздільного збирання видів побутових відходів, на які поширюється розширена відповідальність виробника.
3. Органи місцевого самоврядування здійснюють й інші повноваження у сфері управління відходами відповідно до закону.

Розділ IV. НЕБЕЗПЕЧНІ ВІДХОДИ

Стаття 27. Загальні вимоги до управління небезпечними відходами

1. Утворення, збирання, перевезення та оброблення небезпечних відходів здійснюються у спосіб, що є безпечним для здоров'я людини та навколишнього природного середовища. Під час здійснення будь-якої операції з управління небезпечними відходами забезпечуються заходи обліку, звітності та контролю відповідно до законодавства.

2. Утворювачі та власники небезпечних відходів, крім небезпечних відходів у складі побутових відходів, зобов'язані:

1) зберігати небезпечні відходи окремо від інших видів відходів у спосіб, що не становить загрози для здоров'я людини та навколишнього природного середовища;

2) забезпечувати збирання, перевезення, оброблення відходів самостійно, за наявності дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів та ліцензії на здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами, або шляхом укладення договору з суб'єктом господарювання у сфері управління відходами;

3) не допускати передачі небезпечних відходів суб'єктам господарювання, які не мають дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів та ліцензії на здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами.

3. Суб'єкт господарювання у сфері управління відходами для провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами зобов'язаний:

1) мати дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів та ліцензію на здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами;

2) провадити діяльність на об'єктах оброблення відходів, які відповідають вимогам законодавства. Види відходів, що підлягають обробленню на таких об'єктах, повинні відповідати дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів.

4. З метою забезпечення оброблення небезпечних відходів у складі побутових відходів відповідно до вимог цього Закону та уникнення забруднення інших видів побутових

відходів органи місцевого самоврядування та організації розширеної відповідальності виробників забезпечують встановлення окремих контейнерів, призначених для небезпечних відходів.

Стаття 28. Маркування та перевезення небезпечних відходів

1. Небезпечні відходи під час їх збирання та перевезення повинні бути упаковані, промарковані, мати необхідні супровідні документи відповідно до вимог законодавства.

Перевезення та маркування небезпечних відходів здійснюються відповідно до [Закону України "Про перевезення небезпечних вантажів"](#) та інших актів законодавства щодо перевезення небезпечних вантажів.

2. Маркування зібраних небезпечних відходів у складі побутових відходів здійснюється суб'єктом господарювання у сфері управління відходами після їх збирання.

Стаття 29. Змішування небезпечних відходів

1. Утворювачам та власникам небезпечних відходів, суб'єктам господарювання у сфері управління відходами забороняється змішувати:

1) різні види небезпечних відходів або небезпечні відходи з відходами, що не є небезпечними;

2) небезпечні відходи, що можуть бути відновлені, з відходами, що не можуть бути відновлені.

2. Зміна класу небезпечних відходів не повинна досягатися шляхом розбавлення або змішування відходів для зниження початкової концентрації небезпечних речовин до рівня, що є нижчим за порогові значення для визнання відходів небезпечними.

3. Суб'єктам господарювання у сфері управління відходами дозволяється змішування небезпечних відходів з дотриманням таких умов:

1) безпечного здійснення операцій із збирання, перевезення, зберігання, відновлення чи видалення відходів;

2) відсутність загрози здоров'ю людини та навколишньому природному середовищу;

3) відповідність найкращим доступним технологіям та методам управління відходами.

4. Якщо небезпечні відходи були змішані з іншими видами небезпечних відходів або іншими відходами, речовинами чи матеріалами, утворювач, власник відходів або суб'єкт господарювання у сфері управління відходами зобов'язані розділити змішані відходи якщо це технічно можливо і не призведе до заподіяння шкоди здоров'ю людини або навколишньому природному середовищу.

Розділ V. ПОБУТОВІ ВІДХОДИ

Стаття 30. Загальні вимоги до управління побутовими відходами

1. Органи місцевого самоврядування забезпечують управління побутовими відходами згідно з правилами благоустрою населеного пункту, регіональними та місцевими планами

управління відходами та забезпечують кожному утворювачу побутових відходів надання послуги з управління побутовими відходами.

2. Організація роздільного збирання побутових відходів здійснюється виконавчими органами органів місцевого самоврядування згідно з методикою роздільного збирання побутових відходів, яка затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства.

3. Великогабаритні, ремонтні, небезпечні відходи, відходи зелених насаджень збираються окремо від інших побутових відходів.

4. Під час проектування житлових та нежитлових будинків передбачаються будівництво та облаштування контейнерних майданчиків для роздільного збирання побутових відходів, урн для збирання побутових відходів.

Житлові масиви і внутрішньодворові території, дороги загального користування, зупинки громадського транспорту та інші об'єкти благоустрою населених пунктів, а також місця проведення масових заходів обладнуються контейнерними майданчиками для роздільного збирання побутових відходів, урнами для збирання побутових відходів.

5. Територіальні громади на засадах співробітництва можуть спільно фінансувати будівництво, реконструкцію та/або утримання об'єктів оброблення побутових відходів, реалізовувати спільні проекти, спільно фінансувати (утримувати) підприємства, установи та організації комунальної форми власності, утворювати спільні комунальні підприємства, установи та організації, спільний орган управління.

Порядок організації співробітництва територіальних громад визначається [Законом України "Про співробітництво територіальних громад"](#).

6. Проектування, будівництво, реконструкція та обслуговування об'єктів оброблення побутових відходів може здійснюватися органами місцевого самоврядування на засадах державно-приватного партнерства відповідно до [Закону України "Про державно-приватне партнерство"](#).

Стаття 31. Права та обов'язки утворювачів побутових відходів

1. Утворювачі побутових відходів мають право:

1) одержувати у встановленому порядку повну та достовірну інформацію про безпечність об'єктів оброблення побутових відходів;

2) самостійно шляхом компостування обробляти біовідходи на присадибних, дачних і садових ділянках згідно з правилами, встановленими центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства.

2. Утворювачі побутових відходів зобов'язані:

1) укладати договори з виконавцем послуги з управління побутовими відходами та вносити у встановленому порядку плату за послугу з управління побутовими відходами;

2) забезпечувати передачу побутових відходів до системи управління побутовими відходами, а побутові відходи, на які поширюється розширена відповідальність виробника,

- до системи приймання або роздільного збирання, створеної організаціями розширеної відповідальності виробників;

3) забезпечувати у встановленому порядку роздільне збирання відходів за наявності об'єкта оброблення відходів.

3. Утворювачі побутових відходів мають права та обов'язки споживачів житлово-комунальних послуг, передбачені [Законом України "Про житлово-комунальні послуги"](#).

Стаття 32. Адміністратор послуги з управління побутовими відходами

1. У територіальних громадах з чисельністю населення понад 500 тисяч осіб рішенням міської, сільської, селищної ради визначається адміністратор послуги з управління побутовими відходами.

В інших територіальних громадах адміністратор послуги з управління побутовими відходами визначається рішенням міської, сільської, селищної ради.

2. Адміністратором послуги з управління побутовими відходами визначається виключно комунальне підприємство.

3. У рамках співробітництва територіальних громад органи місцевого самоврядування можуть прийняти рішення про визначення єдиного адміністратора послуги з управління побутовими відходами для декількох територіальних громад.

4. Адміністратор послуги з управління побутовими відходами не може здійснювати іншу діяльність, крім діяльності, пов'язаної з адмініструванням послуги з управління побутовими відходами.

Адміністратор послуги з управління побутовими відходами:

1) забезпечує функціонування муніципальної системи управління побутовими відходами;

2) укладає за дорученням органу місцевого самоврядування договори із суб'єктами господарювання на виконання окремих операцій з управління побутовими відходами;

3) укладає договори із споживачами про надання послуги з управління побутовими відходами;

4) створює єдину інформаційну базу споживачів для здійснення нарахувань за надану послугу з управління побутовими відходами, обліку стану оплати та заборгованості;

5) проводить претензійно-позовну роботу з боржниками та інформаційні заходи щодо дотримання споживачами вимог нормативних документів у сфері управління побутовими відходами;

6) проводить розрахунок середньозваженого тарифу і подає його у встановленому порядку до органу місцевого самоврядування.

Стаття 33. Послуга з управління побутовими відходами

1. Послуга з управління побутовими відходами є комунальною послугою і надається відповідно до законодавства про житлово-комунальні послуги та правил, встановлених

Кабінетом Міністрів України, з урахуванням регіональних та місцевих планів управління відходами та правил благоустрою населеного пункту.

2. До складу послуги з управління побутовими відходами входять операції із збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів.

3. Суб'єкти господарювання, які здійснюють збирання та перевезення побутових відходів, визначаються органами місцевого самоврядування на конкурсних засадах у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Виконавчий орган місцевої ради на конкурсних засадах може визначити декількох суб'єктів господарювання, які здійснюють господарську діяльність із збирання та перевезення побутових відходів, на території територіальної громади за територіальним принципом та/або за видами побутових відходів (змішані, великогабаритні, ремонтні, небезпечні).

4. Суб'єкти господарювання, які здійснюють відновлення та видалення побутових відходів, визначаються органами місцевого самоврядування відповідно до регіонального та місцевих планів управління відходами у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

5. Виконавцем послуги з управління побутовими відходами є суб'єкт господарювання, який здійснює збирання та перевезення побутових відходів у встановленому законодавством порядку, або адміністратор послуги з управління побутовими відходами.

6. Виконавець послуги з управління побутовими відходами укладає договори з суб'єктами господарювання, які здійснюють відновлення та видалення побутових відходів. Якщо виконавцем послуги з управління побутовими відходами є адміністратор, він також укладає договори з суб'єктами господарювання, які здійснюють збирання та перевезення побутових відходів.

7. Виконавець послуги з управління побутовими відходами укладає договори із споживачами послуги.

8. Норми надання послуги з управління побутовими відходами визначаються органом місцевого самоврядування відповідно до правил, що затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства.

Стаття 34. Плата за послугу з управління побутовими відходами

1. Плата за послугу з управління побутовими відходами визначається на основі тарифу на послугу з управління побутовими відходами та норм надання послуги.

Тариф на послугу з управління побутовими відходами є середньозваженим тарифом, що формується на основі тарифів на збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів. Витрати на адміністрування послуги з управління побутовими відходами розраховуються окремо у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, та включаються до середньозваженого тарифу виконавця послуги.

Тариф на послугу з управління побутовими відходами, а також тарифи на збирання, перевезення, відновлення, видалення побутових відходів встановлюються органом

місцевого самоврядування окремо за видами побутових відходів (змішані, великогабаритні, ремонтні, небезпечні, відходи зелених насаджень).

Розрахунок тарифу на послугу з управління побутовими відходами здійснює виконавець послуги. Розрахунок тарифів на збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів здійснюють суб'єкти господарювання, які здійснюють відповідні операції.

2. Встановлення тарифів, передбачених цією статтею, нижчими від розміру економічно обґрунтованих витрат на надання відповідних послуг не допускається.

3. У разі запровадження розширеної відповідальності виробника щодо певного виду продукції та відходів, що утворюються внаслідок її споживання, та укладення відповідних договорів між органами місцевого самоврядування і організаціями розширеної відповідальності виробника витрати на управління такими відходами не включаються до тарифу на послугу з управління побутовими відходами, якщо такі відходи збираються роздільно організаціями розширеної відповідальності виробника для підготовки до повторного використання, рециклінгу або іншого відновлення.

4. Порядок формування середньозваженого тарифу на послугу з управління побутовими відходами, а також тарифів на збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 35. Пункти роздільного збирання побутових відходів

1. Органи місцевого самоврядування можуть створювати пункти роздільного збирання побутових відходів. Кількість, розташування, а також спосіб організації діяльності пунктів роздільного збирання побутових відходів та джерела фінансування витрат на здійснення роздільного збирання побутових відходів у пунктах роздільного збирання побутових відходів у межах територіальної громади визначаються місцевим планом управління відходами.

Збирання окремих видів відходів може здійснюватися мобільними пунктами збирання (оснащеними транспортними засобами).

2. У пунктах роздільного збирання побутових відходів здійснюється роздільне збирання відходів текстилю, деревини, великогабаритних та ремонтних відходів, відходів зелених насаджень, небезпечних відходів у складі побутових відходів, відходів паперу, картону, металу, пластику, скла, електронного та електричного обладнання, батарей та акумуляторів, інших видів відходів.

3. У разі запровадження розширеної відповідальності виробника щодо певного виду продукції збирання (приймання) відходів такої продукції у пунктах роздільного збирання побутових відходів здійснюється на підставі договорів з організаціями розширеної відповідальності виробника та за рахунок таких організацій.

4. Витрати на здійснення роздільного збирання побутових відходів у пунктах роздільного збирання побутових відходів можуть відшкодуватися за рахунок таких джерел:

- 1) тарифу на послугу з управління побутовими відходами;

- 2) плати, що вносяться утворювачем відходів;
- 3) коштів місцевого бюджету;
- 4) коштів організацій розширеної відповідальності виробника;
- 5) інших не заборонених законом джерел.

У разі покриття витрат на здійснення роздільного збирання побутових відходів з декількох джерел частка витрат, що покривається за рахунок одного джерела, має бути пропорційною до частки обсягу виду відходів, збирання якого покривається за рахунок такого джерела.

Забороняється відшкодування витрат на здійснення роздільного збирання одного виду побутових відходів з різних джерел.

Управління пунктами роздільного збирання побутових відходів, включаючи їх утримання та обслуговування, здійснюється з урахуванням обраного способу організації діяльності таких пунктів, зокрема способу покриття витрат на роздільне збирання певних видів відходів.

У разі якщо витрати на роздільне збирання побутових відходів хоча б одного виду покриваються за рахунок тарифу на послугу з управління побутовими відходами, управління пунктами роздільного збирання побутових відходів, включаючи їх утримання та обслуговування, здійснюється суб'єктом господарювання, що здійснює господарську діяльність із збирання та перевезення побутових відходів на території територіальної громади.

В інших випадках суб'єкт господарювання, що здійснює управління пунктами роздільного збирання побутових відходів, визначається виконавчим органом місцевої ради.

Стаття 36. Інвестиційні програми у сфері управління побутовими відходами

1. Інвестиційні програми розробляються для реалізації заходів з оновлення основних фондів, будівництва, реконструкції, модернізації, технічного переоснащення об'єктів оброблення побутових відходів, зокрема:

- 1) розроблення проектної та технічної документації;
- 2) придбання робіт, товарів та послуг, спрямованих на оновлення основних фондів, будівництво, реконструкцію, модернізацію та технічне переоснащення об'єктів оброблення побутових відходів;
- 3) підвищення ефективності оброблення відходів, оптимізація виробничих процесів;
- 4) підвищення якості та обсягів надання послуг.

2. Джерелами фінансування інвестиційної програми є кошти, отримані суб'єктом господарювання від провадження господарської діяльності, за рахунок яких здійснюється фінансування заходів інвестиційної програми, зокрема:

- 1) амортизаційні відрахування;

2) виробничі інвестиції з прибутку (кошти в обсязі, передбаченому у встановлених тарифах для виконання інвестиційних програм);

3) інші надходження, отримані від провадження господарської діяльності (власні кошти);

4) позичкові кошти (облігаційні позики, банківські кредити);

5) залучені кошти (кошти, одержані від продажу акцій, залучені за договорами фінансового лізингу, пайові та інші внески громадян і юридичних осіб, інвесторів, гранти);

6) бюджетні кошти.

Суб'єкти господарювання у сфері управління побутовими відходами для проведення у встановленому законодавством порядку розрахунків за інвестиційними програмами відкривають спеціальні рахунки.

На зазначені рахунки суб'єкти господарювання перераховують кошти в обсязі, передбаченому у встановлених тарифах для виконання інвестиційних програм у сфері управління побутовими відходами.

Порядок зарахування коштів на спеціальний рахунок, використання зазначених коштів і здійснення контролю за їх витрачанням встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Суб'єкти господарювання у сфері управління побутовими відходами - власники спеціальних рахунків зобов'язані використовувати кошти, що надходять на такі рахунки, виключно для виконання інвестиційних програм. Використання зазначених коштів у будь-яких інших цілях забороняється.

Порядок контролю за реалізацією інвестиційних програм у сфері управління побутовими відходами, а також граничний рівень вартості інвестицій, які можуть залучатися за інвестиційними програмами, що включаються при розрахунку економічно обґрунтованих витрат, та граничний строк дії інвестиційних програм до моменту повного погашення зобов'язань за ними встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Зарахування коштів міжнародних фінансових організацій, іноземних державних установ або коштів, залучених відповідно до міжурядових договорів, або коштів у вигляді кредитів (позик, грантів), або коштів, залучених державою чи суб'єктами господарювання у сфері управління побутовими відходами під державні чи місцеві гарантії, на спеціальні рахунки для кредитних коштів суб'єктів господарювання у сфері управління побутовими відходами, відкриті банками в національній чи іноземній валюті, та використання таких коштів для підготовки і виконання інвестиційних програм (заходів) у відповідній сфері здійснюються згідно з умовами договорів, укладених з міжнародними фінансовими організаціями, іноземними державними установами, або міжурядових договорів.

Забороняється звернення стягнення та накладення арешту на кошти, що перебувають на спеціальних рахунках та на спеціальних рахунках для кредитних коштів суб'єктів господарювання у сфері управління побутовими відходами.

Власник спеціального рахунку для кредитних коштів забезпечує здійснення контролю та несе відповідальність за цільове використання коштів згідно з умовами договору (договорів).

3. Орган місцевого самоврядування, що виступає замовником інвестиційного проекту, передбаченого інвестиційною програмою, бере на себе зобов'язання встановити тариф та забезпечити надходження обсягів побутових відходів на об'єкт, передбачений цим проектом, достатніх для окупності проекту протягом встановленого строку, необхідного для реалізації інвестиційного проекту, в інших випадках - встановлює тарифи, рівень яких забезпечує виконання затверджених у встановленому порядку інвестиційних програм.

4. Порядок розроблення, погодження та затвердження інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сфері управління побутовими відходами затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства.

Порядок контролю за реалізацією інвестиційних програм у сфері управління побутовими відходами, а також граничний рівень вартості інвестицій, які можуть залучатися за інвестиційними програмами, що включаються при розрахунку економічно обґрунтованих витрат, та граничний строк дії інвестиційних програм до моменту повного погашення зобов'язань за ними встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 37. Цільові показники з управління побутовими відходами

1. Органи місцевого самоврядування забезпечують виконання цільових показників щодо підготовки до повторного використання та рециклінгу побутових відходів.

Встановлюються такі цільові показники щодо підготовки до повторного використання та рециклінгу побутових відходів:

- 1) до 2025 року - не менше 10 % їх маси;
- 2) до 2030 року - не менше 20 % їх маси;
- 3) до 2035 року - не менше 25 % їх маси;
- 4) до 2040 року - не менше 35 % їх маси.

2. Методика розрахунку цільових показників щодо підготовки до повторного використання та рециклінгу побутових відходів, порядок та форми подання звітності щодо їх виконання встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства.

Розділ VI. СПАЛЮВАННЯ, СУМІСНЕ СПАЛЮВАННЯ ТА ЗАХОРОНЕННЯ ВІДХОДІВ

Стаття 38. Загальні вимоги до спалювання та сумісного спалювання відходів

1. Установки спалювання відходів та установки сумісного спалювання відходів включають усі лінії спалювання або сумісного спалювання, приймання та зберігання відходів, технічні засоби з попереднього оброблення на об'єкті, системи подання відходів, палива та атмосферного повітря, котли, технічні засоби для оброблення відхідних газів, встановлені на ділянці стаціонарні технічні засоби для оброблення чи зберігання залишків і стічних вод, димові труби, пристрої та системи для управління операціями спалювання чи сумісного спалювання, обліку та моніторингу умов спалювання чи сумісного спалювання.

Якщо для термічного оброблення відходів застосовують інші процеси, ніж окиснення, такі як піроліз, процес газифікації або плазмового оброблення, установки спалювання відходів або установки сумісного спалювання відходів включають процес термічного оброблення і процес спалювання.

Якщо основним призначенням установки сумісного спалювання відходів є не виробництво енергії або виробництво матеріальних продуктів, а термічне оброблення відходів, така установка вважається установкою спалювання відходів.

2. Місця розміщення установок спалювання відходів та установок сумісного спалювання відходів, у тому числі пов'язаних з ними площ для зберігання відходів, проектується відповідно до вимог законодавства про містобудування та оцінку впливу на довкілля.

3. Вимоги статей 38 і 39 цього Закону не поширюються на установки газифікації або піролізу, якщо речовини (гази), що виникають у результаті такого термічного оброблення відходів, очищуються до такого ступеня, що перестають бути відходами ще до їх спалювання, і можуть спричиняти викиди, що не перевищують викидів унаслідок горіння природного газу.

4. Вимоги статей 38 і 39 цього Закону не поширюються на установки, що обробляють такі види відходів:

1) рослинні відходи сільського господарства та лісового господарства; рослинні відходи харчопереробної промисловості, якщо утворюване тепло відновлюється; волокнисті рослинні відходи виробництва целюлози з первинної сировини та виробництва паперу з целюлозної сировини, якщо їх сумісно спалюють у місці виробництва, а вироблене тепло відновлюється; коркові відходи; деревні відходи (крім тих, що можуть містити галогенізовані органічні сполуки або важкі метали внаслідок оброблення консервантами або покриття деревини), у тому числі утворені з відходів будівництва та знесення;

2) відходи, утворені в результаті розвідки родовищ та експлуатації нафтових і газових свердловин на розташованих у морі об'єктах, які спалюють на борту таких об'єктів.

Стаття 39. Умови будівництва та експлуатації установок спалювання відходів та установок сумісного спалювання відходів

1. Установки для спалювання відходів проектується, оснащуються, споруджуються та експлуатуються таким чином, щоб температура газу, утвореного в результаті спалювання відходів, піднімалася, після останнього впорскування повітря горіння, у контрольований та однорідний спосіб та за найбільш несприятливих умов, до принаймні 850°C на дві секунди.

2. Установки побічного спалювання відходів проектується, оснащуються, споруджуються та експлуатуються таким чином, щоб температура газу, утвореного в результаті побічного спалювання відходів, піднімалася, після останнього впорскування повітря горіння, у контрольований та однорідний спосіб та за найбільш несприятливих умов, до принаймні 850°C на дві секунди.

3. У разі спалювання або сумісного спалювання небезпечних відходів із вмістом галогенізованих органічних речовин, виражених як хлор, що перевищує 1%, температура,

необхідна для забезпечення відповідності частинам **першій** та **другій** цієї статті, становить принаймні 1100°C.

4. Експлуатація установок зі спалювання відходів повинна відбуватися у такий спосіб, щоб досягнути рівня спалювання, за якого вміст загального органічного вуглецю в шлаку та зольних залишках складає менше 3% або їх втрата при запалюванні є меншою за 5% сухої маси матеріалу. За необхідності використовується попереднє оброблення відходів.

5. Технічні вимоги до експлуатації установок зі спалювання відходів та установок із сумісного спалювання відходів визначаються Кабінетом Міністрів України.

6. Будь-яка теплова енергія, що генерується у процесі спалювання або сумісного спалювання відходів, підлягає відновленню до стану теплової або електричної енергії, наскільки це практично можливо.

Стаття 40. Загальні вимоги до захоронення відходів

1. Захоронення відходів здійснюється на полігонах, що відповідають вимогам законодавства та технологічне обладнання яких забезпечує захист ґрунтових вод, вилучення та знешкодження біогазу та фільтрату, контроль викидів в атмосферне повітря, забруднення ґрунтів і підземних вод. Суб'єкт господарювання, що здійснює управління полігоном, повинен мати дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів, а в разі захоронення небезпечних відходів - ліцензію на здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами.

2. Полігони поділяються на такі класи:

- 1) полігони для небезпечних відходів;
- 2) полігони для відходів, що не є небезпечними;
- 3) полігони для інертних відходів.

3. Правила технічної експлуатації полігонів, припинення експлуатації, рекультивації та догляду за полігонами після припинення їх експлуатації затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

4. Власник (балансоутримувач) полігона або суб'єкт господарювання, що здійснює управління полігоном, забезпечує розроблення та виконання протягом періоду експлуатації полігона програми моніторингу полігона. Порядок розроблення програми моніторингу полігона та вимоги до неї затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

5. Власник (балансоутримувач) полігона або суб'єкт господарювання, що здійснює управління полігоном, забезпечує проведення рекультивації полігона після припинення його експлуатації, а також догляд за ним після його рекультивації протягом 30 років. Догляд за полігоном після припинення його експлуатації включає дії, пов'язані з утриманням полігона після припинення його експлуатації, із здійсненням контролю і моніторингу параметрів навколишнього природного середовища, з усуненням можливих негативних впливів полігона на здоров'я людей та навколишнє природне середовище.

6. При формуванні тарифу на захоронення відходів до його складу включається повний перелік матеріально-технічних, експлуатаційних та адміністративних витрат, а також фінансова гарантія, що включає витрати на припинення експлуатації, рекультивацію та догляд за полігоном після припинення його експлуатації.

Порядок розрахунку (встановлення) та використання фінансової гарантії встановлюється законом.

7. З метою забезпечення зменшення захоронення біовідходів центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління відходами, розробляє Національну програму зменшення захоронення біовідходів, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Національна програма зменшення захоронення біовідходів може бути складовою Національного плану управління відходами.

Розділ VII.

ЛІЦЕНЗІЙНА, ДОЗВІЛЬНА СИСТЕМИ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ

Стаття 41. Загальні положення ліцензійної та дозвільної систем у сфері управління відходами

1. Суб'єкти господарювання, які мають намір здійснювати або здійснюють діяльність у сфері оброблення відходів, зобов'язані створити обліковий запис в інформаційній системі управління відходами та внести до системи визначені законодавством необхідні відомості.

2. Суб'єкти господарювання для здійснення операцій з оброблення відходів зобов'язані отримати дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів до початку своєї діяльності.

Стаття 42. Дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів

1. Видача, відмова у видачі, анулювання дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів здійснюються відповідно до законів України "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності" та "Про адміністративні послуги" з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

Порядок видачі, відмови у видачі, анулювання дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів затверджується Кабінетом Міністрів України.

2. Для отримання дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів суб'єкт господарювання подає до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління відходами, заяву про отримання дозволу, до якої додаються документи та відомості, передбачені цією статтею.

3. Подання суб'єктом господарювання заяви про отримання (анулювання) дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів здійснюється в письмовій або в електронній формі через Єдиний державний вебпортал електронних послуг, у тому числі через інтегровані з ним інформаційні системи державних органів та органів місцевого самоврядування, інформаційну систему управління відходами, а видача, відмова у видачі, анулювання дозволу здійснюється виключно в електронній формі.

4. До заяви про отримання дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів для об'єктів, які здійснюють такі операції, додаються:

1) відомості про назву та код відходів згідно з Національним переліком відходів, відомості про їх склад та властивості, обсяги, для яких передбачається здійснення операції з оброблення;

2) відомості про наявність матеріально-технічної бази для здійснення операцій з оброблення відходів та код здійснення планованої операції відповідно до [додатка 1](#) або [2](#) цього Закону;

3) відомості про питомі та граничні показники утворення відходів у технологічних процесах;

4) відомості про перелік та опис технологічних процесів, що застосовуються для здійснення операцій з оброблення відходів;

5) копія розпорядчого документа про призначення відповідальних осіб у сфері управління відходами;

6) відомості про наявність висновку з оцінки впливу на довкілля - у випадках, передбачених [Законом України "Про оцінку впливу на довкілля"](#).

5. Для операцій захоронення відходів на полігоні додатково до переліку документів, визначених [частиною четвертою](#) цієї статті, подаються:

1) опис гідрологічних і гідротехнічних характеристик місця розташування;

2) відомості про проектний обсяг видалення відходів та розрахунковий строк експлуатації;

3) відомості про природно-геологічні характеристики, відомості про техніко-технологічні характеристики видалення відходів;

4) проект рекультивациі, опис заходів і технологій, які будуть застосовані для припинення експлуатації та догляду за полігоном після припинення його експлуатації.

6. Для об'єкта, на якому планується здійснення операції з термічного оброблення відходів, додатково до переліку документів, визначених [частиною четвертою](#) цієї статті, подається також план моніторингу такого об'єкта.

7. Форми заяви та інших документів, що додаються до заяви про видачу дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів, визначаються порядком видачі (відмови у видачі, анулювання) дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

8. Видача дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів та надання відмови у видачі здійснюються безоплатно протягом 30 календарних днів з дня одержання центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління відходами, заяви та відомостей і документів, передбачених цим Законом.

9. Дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів є безстроковим, крім дозволу на захоронення відходів, який видається на розрахунковий строк експлуатації полігона.

Суб'єктам господарювання одночасно з видачею дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів присвоюється реєстраційний номер, відповідні дані вносяться до Реєстру суб'єктів господарювання у сфері оброблення відходів, який є складовою інформаційної системи управління відходами.

10. Підставами для прийняття рішення про відмову у видачі дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів є:

- 1) подання заявником неповного пакета відомостей і документів;
- 2) виявлення в заяві та відомостях і документах, що додаються до неї, недостовірної інформації;
- 3) відсутність висновку з оцінки впливу на довкілля про допустимість планованої діяльності;
- 4) відсутність або невідповідність матеріально-технічної бази заявленим видам та обсягам оброблення відходів;
- 5) недопущення суб'єктом господарювання представників уповноваженого органу до об'єкта оброблення відходів з метою здійснення ними заходів державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Підставою для прийняття рішення про відмову у видачі дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів також є невідповідність об'єкта та операцій, що плануються проводитися, Національному плану управління відходами, регіональним планам управління відходами, вимогам цього Закону.

У разі усунення заявником причин, що стали підставою для відмови у видачі дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів, повторний розгляд документів здійснюється у строк, що не перевищує 15 робочих днів з дня отримання відповідної заяви та необхідних документів.

11. Підставою для прийняття рішення про анулювання дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів, крім випадків, передбачених [Законом України "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності"](#), є:

- 1) встановлення факту надання в заяві та відомостях і документах, що додаються до неї, недостовірної інформації;
- 2) недотримання показників і умов дозволу;
- 3) невиконання суб'єктом господарювання припису про усунення порушень вимог законодавства у встановлений строк;
- 4) неподання протягом двох і більше кварталів звітів про виконання показників та умов, передбачених дозволом.

12. Суб'єкт господарювання, який отримав дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів, зобов'язаний:

- 1) виконувати умови дозволу;

2) повідомляти дозвільний орган через інформаційну систему управління відходами про факти порушення технологічної дисципліни, виникнення аварії, надзвичайної ситуації, що може призвести або призвела до загрози життю та здоров'ю людей, забруднення навколишнього природного середовища - протягом однієї доби з моменту виникнення;

3) щокварталу подавати до дозвільного органу через інформаційну систему управління відходами інформацію про виконання показників і умов дозволу. Порядок та форма подання такої інформації затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища;

4) здійснювати моніторинг об'єкта оброблення відходів у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

13. Дозвільний орган отримує необхідні документи або інформацію без участі суб'єкта звернення на підставі поданих у заяві відомостей, у тому числі шляхом доступу до інформаційних систем або баз даних інших суб'єктів надання адміністративних послуг, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери їх управління, або через систему електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів.

Стаття 43. Порядок регулювання транскордонного перевезення відходів

1. На підставі письмової згоди (повідомлення) на транскордонне перевезення відходів здійснюється транскордонне перевезення таких видів відходів:

- 1) небезпечні відходи;
- 2) побутові відходи;
- 3) залишки внаслідок спалювання побутових відходів;
- 4) відходи пластику та його сумішей, крім пластикових відходів, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України.

2. Видача або відмова у видачі письмової згоди (повідомлення) на транскордонне перевезення відходів здійснюється відповідно до законів України "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності", "Про адміністративні послуги" з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

3. Письмова згода (повідомлення) на транскордонне перевезення відходів надається безоплатно центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління відходами, до запланованої суб'єктом господарювання дати їх першого перевезення, протягом 60 календарних днів з дня звернення заявника.

4. Суб'єкт господарювання подає заяву про отримання письмової згоди (повідомлення) на транскордонне перевезення відходів у письмовій формі.

5. До заяви про отримання письмової згоди (повідомлення) на транскордонне перевезення відходів додаються:

- 1) для експорту відходів:

а) необхідна кількість заповнених бланків повідомлення (примірники, призначені для компетентних органів держав імпорту і транзиту, заповнюються мовою, прийнятною для цих держав);

б) копія дозволу на здійснення операцій з управління відходами щодо відходів, запропонованих для експорту;

в) відомості про походження, назви та коди, склад відходів згідно з Національним переліком відходів, результати лабораторних досліджень визначення складу та властивостей відходів;

г) копія договору про перевезення та відомості про наявність у контрагента ліцензії на право здійснення господарської діяльності з надання послуг з перевезення небезпечних вантажів;

г) відомості про особу, що відповідає за управління відходами (опис способу управління, потужність і місцезнаходження об'єкта оброблення відходів);

д) нотаріально засвідчена копія контракту між експортером та особою, що відповідає за оброблення відходів, в якому зазначено способи оброблення відходів, а також:

зобов'язання сторін щодо відповідальності за будь-які несприятливі наслідки в результаті надання недостовірної інформації, неправильного управління відходами, аварій або інших непередбачуваних подій, у тому числі за реімпорт відходів у разі неможливості виконання умов контракту;

зобов'язання особи країни імпорту, що відповідає за управління відходами, підтвердити отримання відходів протягом трьох робочих днів (надіслати експортеру та компетентним органам заінтересованих держав копії відповідно заповненого документа про перевезення);

зобов'язання особи країни імпорту, що відповідає за оброблення відходів, підтвердити закінчення операцій з управління відходами протягом 180 днів після отримання відходів (надіслати експортеру та компетентним органам заінтересованих держав копії відповідно заповненого документа про перевезення та оброблення відходів);

е) маршрут перевезення небезпечних відходів;

є) підтвердження наявності страхування відповідальності експортера або застави чи іншої гарантії відшкодування шкоди, якої може бути заподіяно здоров'ю людей, власності та навколишньому природному середовищу під час транскордонного перевезення небезпечних відходів, з підтвердженням сплати першого страхового платежу;

2) для імпорту відходів:

а) оригінал повідомлення держави експорту та необхідна кількість заповнених бланків повідомлення;

б) відомості щодо наявності у імпортера та в особи, що відповідає за відновлення відходів, дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів, а в разі імпорту небезпечних відходів - ліцензії на здійснення комплексу операцій з управління небезпечними відходами;

в) нотаріально посвідчена копія контракту, що має містити такі відомості:

зобов'язання сторін щодо відповідальності за будь-які несприятливі наслідки в результаті надання недостовірної інформації, неправильного управління відходами, аварій або інших непередбачуваних подій, у тому числі реекспорт відходів у разі неможливості виконання умов контракту;

зобов'язання особи, що відповідає за відновлення відходів, підтвердити отримання відходів протягом трьох робочих днів (надіслати експортеру та компетентним органам заінтересованих держав копії відповідно заповненого документа про перевезення);

зобов'язання особи, що відповідає за управління відходами, підтвердити закінчення операцій з відновлення відходів протягом 180 днів після отримання відходів (надіслати експортеру та компетентним органам заінтересованих держав копії відповідно заповненого документа про перевезення);

г) відомості про походження і склад відходів, результати лабораторних досліджень щодо визначення складу та властивостей відходів;

г) опис способу відновлення відходів;

д) відомості про потужність і місцезнаходження об'єкта відновлення відходів;

е) висновки державної санітарно-епідеміологічної експертизи на відходи, що імпортуються з метою відновлення, і на продукцію, що буде одержана в результаті рециклінгу;

є) заява компетентного органу держави експорту про те, що держава не має технічних можливостей і необхідних потужностей для управління такими відходами в екологічно обґрунтований спосіб;

ж) підтвердження наявності страхування відповідальності експортера та особи, що відповідає за відновлення відходів, щодо відшкодування шкоди, якої може бути заподіяно здоров'ю людей, власності і навколишньому природному середовищу під час транскордонного перевезення та управління небезпечними відходами, з підтвердженням сплати першого страхового платежу;

з) опис шляху перевезення відходів;

3) для транзиту небезпечних відходів:

а) письмове повідомлення українською або англійською мовою про транскордонне перевезення небезпечних відходів через територію України, яке має містити відомості про:

відходи, їх походження, склад і обсяги;

початковий і кінцевий пункти перевезення відходів;

можливі дати транзиту та опис шляху перевезення відходів через територію України;

б) документи, які підтверджують, що держава імпорту прийме небезпечні відходи, а експортер, перевізник та особа, відповідальна за управління відходами, уповноважені здійснювати операції, пов'язані з транскордонним перевезенням та управлінням небезпечними відходами;

в) підтвердження страхування, застави або іншої гарантії компенсації будь-яких збитків, які можуть бути заподіяні здоров'ю людей та навколишньому природному середовищу під час перевезення відходів через територію України.

6. Підставами для прийняття рішення про відмову в наданні письмової згоди (повідомлення) на транскордонне перевезення небезпечних відходів є:

1) недостовірність інформації, зазначеної у документах, поданих для надання письмової згоди (повідомлення);

2) подання документів, необхідних для надання письмової згоди (повідомлення), не в повному обсязі та/або їх невідповідність встановленим законодавством вимогам;

3) непогодження матеріалів про транскордонне перевезення небезпечних відходів іншими уповноваженими органами заінтересованої держави;

4) відсутність відомостей щодо страхування, застави або іншої гарантії щодо компенсації будь-яких збитків, які можуть бути заподіяні здоров'ю людей та навколишньому природному середовищу під час управління відходами;

5) у разі імпорту відходів - відсутність у особи, що відповідає за відновлення відходів, дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів щодо управління видом відходів, який планується до ввезення, або відсутність потужностей щодо відновлення кількості відходів, яка планується до ввезення.

Строк дії письмової згоди (повідомлення) на транскордонне перевезення небезпечних відходів становить один рік з дня її надання.

7. Наявність в Україні потужностей для відновлення відходів, визначених **частиною першою** цієї статті, не може бути перешкодою для прийняття рішення про експорт небезпечних відходів з метою їх видалення.

8. Транскордонне перевезення відходів, крім відходів, визначених **частиною першою** цієї статті, здійснюється на підставі висновку на транскордонне перевезення відходів.

9. Суб'єкт господарювання подає заяву про отримання висновку на транскордонне перевезення відходів (заяву про анулювання такого висновку) в електронній формі через Єдиний державний вебпортал електронних послуг, у тому числі через інтегровані з ним інформаційні системи державних органів та органів місцевого самоврядування, інформаційну систему управління відходами.

10. До заяви про видачу висновку на транскордонне перевезення відходів додаються:

1) копія зовнішньоекономічного договору або контракту про транскордонне перевезення відходів, у тому числі специфікація до договору або контракту;

2) відомості про походження і склад відходів, які є об'єктом транскордонного перевезення;

3) рішення про класифікацію товару згідно з **УКТ ЗЕД** центрального органу виконавчої влади, що реалізує політику у сфері державної митної справи, або висновок Торгово-промислової палати України чи підприємства, що має дозвіл на здійснення митної брокерської діяльності, про ідентифікацію відходів.

У разі ввезення відходів для відновлення додатково подаються:

відомості про особу, що відповідає за відновлення відходів, місцезнаходження об'єкта оброблення відходів, код запланованої операції з відновлення відходів, номер у Реєстрі дозволів на здійснення операцій з оброблення відходів;

висновок акредитованих лабораторій про те, що відходи, які є об'єктом транскордонного перевезення, не мають небезпечних властивостей, наведених у [Переліку властивостей відходів, які роблять їх небезпечними](#) (додаток 3).

У разі ввезення одягу, взуття та текстильних матеріалів, що були у вжитку, у тому числі у складі гуманітарної допомоги, крім документів, визначених абзацами [другим - сьомим](#) цієї частини, додатково подаються:

відомості про проведення дезінфекції партії;

відомості про відсоток зношення;

письмова пропозиція донора про надання гуманітарної допомоги (дарчий лист);

наказ центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері соціальної політики, про визнання товарів гуманітарною допомогою;

інвойс (рахунок-фактура).

У разі ввезення відходів рослинного походження, крім документів, визначених абзацами [другим - сьомим](#) цієї частини, додатково подається фіто-санітарний сертифікат, який має містити відомості про відсутність зараження таких відходів шкідниками.

У разі ввезення відходів пневматичних шин, крім документів, визначених абзацами [другим - сьомим](#) цієї частини, додатково подається відомості про відсоток зношення.

У разі ввезення відходів металу, крім документів, визначених абзацами [другим - сьомим](#) цієї частини, додатково подаються відомості щодо радіологічного контролю та вибухонебезпечності.

У разі ввезення відходів хутра та шкіри, крім документів, визначених абзацами [другим - сьомим](#) цієї частини, додатково подаються відомості про відсутність сполук шестивалентного хрому та біоцидів або збудників інфекцій.

Строк дії висновку на транскордонне перевезення відходів становить один рік.

11. Підставами для прийняття рішення про відмову у видачі висновку на транскордонне перевезення відходів є:

1) виявлення недостовірної інформації у документах, поданих для видачі висновку на транскордонне перевезення відходів;

2) подання документів, необхідних для видачі висновку на транскордонне перевезення відходів, не в повному обсязі або їх невідповідність встановленим законодавством вимогам;

3) у разі імпорту відходів для відновлення - відсутність у особи, що відповідає за відновлення відходів, дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів щодо

управління видом відходів, який планується до ввезення, або відсутність потужностей щодо відновлення кількості відходів, яка планується до ввезення.

Видача або надання відмови у видачі висновку на транскордонне перевезення відходів здійснюється безоплатно протягом 10 робочих днів з дня одержання центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління відходами, заяви, відомостей та документів, необхідних для його видачі.

12. Підставами для прийняття рішення про анулювання висновку на транскордонне перевезення відходів, крім випадків, передбачених [Законом України "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності"](#), є:

1) встановлення факту надання в заяві про видачу висновку на транскордонне перевезення відходів та доданих до неї відомостей і документах недостовірної інформації;

2) здійснення суб'єктом господарювання видів господарської діяльності, на які отримано висновок на транскордонне перевезення відходів, з порушенням вимог законодавства, щодо яких надавався припис про їх усунення.

Стаття 44. Ліцензування господарської діяльності з управління небезпечними відходами

1. Господарська діяльність з управління небезпечними відходами здійснюється суб'єктами господарювання на підставі ліцензії, що видається в порядку, встановленому [Законом України "Про ліцензування видів господарської діяльності"](#), з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та відповідно до ліцензійних умов здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами.

До господарської діяльності з управління небезпечними відходами належить:

1) комплекс операцій із збирання та оброблення небезпечних відходів;

2) збирання та зберігання небезпечних відходів для подальшого їх експорту з метою їх оброблення або видалення.

Отримання ліцензії виключно на операцію збирання відходів або на операцію зберігання відходів можливе, за умов наявності нотаріально посвідченого договору між експортером та особою, що відповідає за оброблення відходів, в якому визначено методи екологічно обґрунтованого управління відходами.

2. Не потребує отримання ліцензії на здійснення комплексу операцій з управління небезпечними відходами:

1) діяльність з приймання та зберігання відходів, якщо протягом одного року прийняті чи утворені відходи передаються суб'єкту господарювання, який має ліцензію на здійснення комплексу операцій з управління небезпечними відходами, за умов подання суб'єктом господарювання звітної інформації (декларації) до інформаційної системи управління відходами;

2) діяльність із збирання небезпечних відходів у складі побутових відходів у порядку визначеному законодавством;

3) діяльність аварійно-рятувальних формувань, пов'язана з ліквідацією надзвичайних ситуацій та їх наслідків.

3. До видачі ліцензії обов'язковій перевірці підлягає відповідність матеріально-технічної бази здобувача ліцензії встановленим вимогам. Зазначена перевірка проводиться органом ліцензування за місцем провадження діяльності у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

4. Підставою для проведення перевірки матеріально-технічної бази здобувача ліцензії встановленим вимогам є заява суб'єкта господарювання у сфері управління небезпечними відходами.

Строк здійснення перевірки не може перевищувати 20 робочих днів з дня отримання відповідної заяви. Тривалість проведення перевірки не може перевищувати двох робочих днів.

Здобувач ліцензії під час перевірки матеріально-технічної бази встановленим вимогам забезпечує умови для її проведення та надає на вимогу посадових осіб органу ліцензування документи, необхідні для проведення перевірки.

5. За результатами перевірки складається акт перевірки матеріально-технічної бази, необхідної для провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами.

Здобувач ліцензії на здійснення комплексу операцій з управління небезпечними відходами після отримання підтвердження відповідності матеріально-технічної бази встановленим вимогам за результатами перевірки подає до органу ліцензування заяву про отримання ліцензії та пакет документів, визначений ліцензійними умовами.

6. Матеріально-технічна база здобувача ліцензії повинна відповідати технологічним вимогам до здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами, правилам технічної експлуатації установок та технологічним регламентам.

7. Технічні та технологічні вимоги до матеріально-технічної бази, її склад, параметри технологічного процесу для здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами визначаються ліцензійними умовами.

8. Підставами для прийняття рішення про анулювання ліцензії, крім підстав, передбачених [Законом України "Про ліцензування видів господарської діяльності"](#), є:

1) встановлення факту неможливості виконання ліцензіатом вимог ліцензійних умов у частині наявності документів дозвільного характеру та відсутності або невідповідності матеріально-технічної бази заявленим видам та обсягам оброблення відходів;

2) встановлення уповноваженими органами документально підтвердженого факту здійснення ліцензіатом комплексу операцій з управління небезпечними відходами поза визначеним місцем провадження діяльності, що підлягає ліцензуванню;

3) неподання протягом двох і більше кварталів звітної інформації про виконання ліцензійних умов здійснення комплексу операцій з управління небезпечними відходами.

Стаття 45. Декларація про відходи

1. Власники відходів, діяльність яких призводить до утворення небезпечних відходів, або власники відходів, що не є небезпечними, річний обсяг утворення яких перевищує 50 тонн, один раз на рік подають декларацію про відходи.

2. Порядок подання декларації про відходи та її форма затверджуються Кабінетом Міністрів України.

3. Подання декларації про відходи здійснюється в електронному вигляді через Єдиний державний вебпортал електронних послуг, у тому числі через інтегровані з ним інформаційні системи державних органів та органів місцевого самоврядування, інформаційну систему управління відходами.

Стаття 46. Інформаційна система управління відходами

1. З метою забезпечення належного обліку, звітності, узагальнення та аналізу інформації у сфері управління відходами центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління відходами, створює та адмініструє інформаційну систему управління відходами, яка ведеться у вигляді електронної бази даних.

2. Інформаційна система управління відходами є державною власністю.

Ведення інформаційної системи управління відходами здійснюється на основі програмного забезпечення, що забезпечує його сумісність і взаємодію з іншими базами даних та інформаційними системами.

3. Інформаційна система управління відходами складається з підсистем звітності, надання адміністративних послуг і реєстрів.

Підсистема звітності забезпечує отримання, аналіз та узагальнення інформації про обсяг, код та найменування, джерела утворення відходів, зміну власника відходів, онлайн-інформування про збирання, перевезення та оброблення відходів.

Підсистема надання адміністративних послуг забезпечує отримання суб'єктами господарювання адміністративних послуг з видачі дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів, ліцензії на здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами тощо.

Підсистема реєстрів складається з:

Реєстру дозволів на здійснення операцій оброблення з відходів;

Реєстру ліцензій на здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами;

Реєстру письмових згод (повідомлень) на транскордонне перевезення небезпечних відходів та висновків на транскордонне перевезення відходів;

Реєстру виробників продукції, щодо якої встановлено розширену відповідальність виробника;

Реєстру організацій розширеної відповідальності виробника;

Реєстру суб'єктів господарювання у сфері оброблення відходів;
інших реєстрів, визначених законодавством.

Інформація та дані, що містяться в підсистемі реєстрів, крім випадків, встановлених законом, є відкритими та оприлюднюються у встановленому порядку у формі відкритих даних.

4. Порядок створення та адміністрування інформаційної системи управління відходами, порядок ведення реєстрів затверджуються Кабінетом Міністрів України.

5. Доступ до інформації, що міститься в інформаційній системі управління відходами, здійснюється через офіційний веб-сайт центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління відходами, відповідно до законодавства.

Стаття 47. Облік відходів

1. Обліку підлягають усі відходи, утворені, зібрані, перевезені та оброблені на території України.

Суб'єкти господарювання, які в результаті господарської діяльності є утворювачами та/або власниками відходів, зобов'язані вести облік за обсягом, кодом і найменуванням, джерелами утворення відходів, здійсненням операцій з управління відходами.

2. Для здійснення обліку відходів та операцій з управління відходами, суб'єкти господарювання, які в результаті господарської діяльності є утворювачами та/або власниками відходів, зобов'язані вести облік утворення відходів та здійснення операцій з управління відходами в електронному вигляді.

3. Ведення облікових записів здійснюється відповідно до типових форм обліку відходів, що затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

4. У разі припинення суб'єктом господарювання діяльності у сфері управління відходами такий суб'єкт господарювання вносить відповідні записи до електронної системи.

5. Вимоги цієї статті не поширюються на утворювачів побутових відходів, які передають такі відходи до об'єктів управління побутовими відходами, пунктів приймання або роздільного збирання відходів від продукції, на яку поширюється розширена відповідальність виробника, або які самостійно, шляхом компостування, обробляють біовідходи на присадибних, дачних і садових ділянках.

6. Порядок державного обліку відходів, порядок подання звітності затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Стаття 48. Подання звітності до інформаційної системи управління відходами

1. Звітність до інформаційної системи управління відходами подають:

- 1) суб'єкти господарювання, діяльність яких призводить до утворення відходів;
- 2) суб'єкти господарювання у сфері управління відходами;

- 3) організації розширеної відповідальності виробника;
 - 4) виробники продукції щодо відходів від якої встановлено розширену відповідальність виробника;
 - 5) суб'єкти господарювання, що оголошують припинення статусу відходів.
2. Подання звітності до інформаційної системи управління відходами здійснюється шляхом заповнення електронної звітної форми з використанням електронного цифрового підпису.
3. Суб'єкти подання звітності несуть відповідальність за достовірність наданої інформації.

Розділ VIII. ПЛАНІ І ПРОГРАМИ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ

Стаття 49. Плани управління відходами

1. Плани управління відходами розробляються на національному, регіональному та місцевому рівнях, а також на рівні підприємств, організацій та установ.
2. Національний, регіональні та місцеві плани управління відходами розробляються на основі даних, отриманих у результаті статистичних спостережень, адміністративних даних центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також даних обліку та звітності, наданих підприємствами, установами, організаціями.
3. Проекти національного, регіональних та місцевих планів управління відходами підлягають стратегічній екологічній оцінці та після їх затвердження оприлюднюються шляхом розміщення на офіційному веб-сайті органу, що їх затверджує.

Стаття 50. Національний план управління відходами

1. Національний план управління відходами розробляється з метою визначення екологічних, суспільно-політичних, інституційних, організаційно-технічних, регуляторних, технологічних заходів, спрямованих на реалізацію державної політики у сфері управління відходами, визначення відповідальних виконавців і строків здійснення заходів, джерел та обсягів фінансового забезпечення, засобів контролю за станом здійснення заходів та проведення моніторингу результатів їх впровадження у сфері управління відходами.
2. Національний план управління відходами розробляється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління відходами, та затверджується Кабінетом Міністрів України.
3. Національний план управління відходами охоплює всю територію України, розробляється на період 10 років та підлягає перегляду кожні чотири роки з дати набрання чинності.
4. Основними розділами Національного плану управління відходами є:
 - 1) стан сфери управління відходами, в якому зазначаються:
 - а) основні утворювачі відходів;

б) основні показники управління відходами (обсяги утворення, збирання, перевезення та оброблення відходів);

в) характеристика систем збирання відходів, включаючи роздільне збирання, стан охоплення території країни системами збирання відходів;

г) коротка характеристика об'єктів оброблення відходів, зокрема таких, що здійснюють оброблення небезпечних відходів;

2) стратегічне планування управління відходами, в якому зазначаються:

а) прогностичні показники утворення відходів та очікуваного розвитку системи управління відходами;

б) основні цілі/завдання з розвитку системи управління відходами та цільові показники, встановлені в рамках завдань;

в) заходи для досягнення цілей/завдань і цільових показників, у тому числі встановлення обов'язків різних установ та організацій, що будуть задіяні у здійсненні заходів;

г) оцінка потреби у закритті існуючих та створенні нових об'єктів оброблення відходів;

г) заходи із запобігання засміченню та очищення засмічених територій;

д) розташування об'єктів оброблення відходів та їх планована потужність;

е) історичні місця розміщення відходів та заходи з їх очищення, обсяги витрат і можливі джерела фінансування;

є) індикатори оцінки виконання плану;

3) інструменти реалізації плану, у тому числі економічні, оцінка їх придатності та прогностичні показники очікуваних результатів;

4) моніторинг та оцінка ефективності виконання плану.

5. Національний план управління відходами є основою для розроблення регіональних планів управління відходами.

6. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління відходами, на основі показників оцінки досягнення цілей та здійснення заходів один раз на два роки здійснює оцінку ефективності впровадження Національного плану управління відходами та оприлюднює її результати на своєму офіційному веб-сайті.

7. Участь громадськості у підготовці Національного плану управління відходами забезпечується відповідно до законодавства.

Стаття 51. Регіональні плани управління відходами

1. Регіональні плани управління відходами розробляються для кожної області протягом року після набрання чинності Національним планом управління відходами. Порядок розроблення та затвердження регіональних планів управління відходами затверджується Кабінетом Міністрів України.

2. Регіональні плани управління відходами розробляються та затверджуються Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними державними адміністраціями, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями. Проекти регіональних планів погоджуються із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління відходами, та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства. Регіональний план управління відходами охоплює всю територію відповідної області, міста Києва чи Севастополя, Автономної Республіки Крим.

3. Регіональні плани управління відходами розробляються на період 10 років та підлягають перегляду кожні чотири роки з дати набрання чинності.

4. Регіональні плани управління відходами оновлюються протягом шести місяців з дня внесення змін до Національного плану управління відходами.

5. Регіональні плани управління відходами мають узгоджуватися із Національним планом управління відходами. Цільові показники, встановлені Національним планом управління відходами, є обов'язковими для перенесення до регіональних планів управління відходами і можуть бути скориговані лише на підставі обґрунтування, наведеного в регіональному плані управління відходами.

6. Регіональні плани управління відходами є основою для розроблення місцевих планів управління відходами.

7. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні державні адміністрації на основі показників оцінки досягнення цілей та здійснення заходів один раз на два роки здійснюють оцінку ефективності впровадження регіональних планів управління відходами та оприлюднюють її результати на офіційному веб-сайті органу, яким здійснено таку оцінку.

8. Участь громадськості у підготовці регіональних планів управління відходами забезпечується відповідно до законодавства.

Стаття 52. Місцеві плани управління відходами (плани управління відходами територіальної громади)

1. Місцеві плани управління відходами розробляються та затверджуються для кожної територіальної громади.

2. Порядок розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами затверджується Кабінетом Міністрів України.

3. Місцеві плани управління відходами розробляються протягом одного року з дня набрання чинності регіональним планом управління відходами у відповідній області.

4. Місцевий план управління відходами оновлюється протягом шести місяців з дня внесення змін до регіонального плану управління відходами.

5. Місцеві плани управління відходами мають узгоджуватися з регіональними планами управління відходами. Цільові показники, встановлені регіональними планами управління відходами, є обов'язковими для перенесення до місцевих планів управління відходами і

можуть бути скориговані лише на підставі обґрунтування, наведеного в місцевому плані управління відходами.

6. Орган місцевого самоврядування на основі показників оцінки досягнення цілей та здійснення заходів один раз на два роки здійснює оцінку ефективності реалізації місцевого плану управління відходами та оприлюднює її результати на своєму офіційному веб-сайті.

Стаття 53. Плани управління відходами підприємств, установ та організацій

1. Утворювачі відходів, які подають декларацію про відходи відповідно до цього Закону, суб'єкти господарювання у сфері управління відходами розробляють плани управління відходами. У планах зазначаються прогнозні показники утворення відходів, їх код та найменування, заходи, яких планується вжити для запобігання утворенню та зменшення обсягів відходів, їх належного збирання, перевезення, оброблення, виконання інших зобов'язань, визначених цим Законом.

2. Порядок розроблення планів управління відходами підприємств, установ та організацій затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Стаття 54. Національна програма запобігання утворенню відходів

1. Національна програма запобігання утворенню відходів розробляється на період 10 років центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, та затверджується Кабінетом Міністрів України.

2. Національна програма запобігання утворенню відходів визначає:

- 1) цільові показники запобігання утворенню відходів;
- 2) перелік заходів, спрямованих на запобігання утворенню відходів;
- 3) перелік організаційно-економічних інструментів, що мають бути запроваджені для виконання визначених завдань;
- 4) перелік показників оцінки досягнення цілей та виконання заходів щодо запобігання утворенню відходів, що дають змогу здійснювати моніторинг та оцінку стану виконання програми.

3. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, один раз на два роки здійснює оцінку ефективності виконання Національної програми запобігання утворенню відходів та оприлюднює її на своєму офіційному веб-сайті.

4. Національна програма запобігання утворенню відходів може бути складовою Національного плану управління відходами.

5. Участь громадськості у підготовці Національної програми запобігання утворенню відходів забезпечується відповідно до законодавства.

Стаття 55. Фінансування заходів у сфері управління відходами

1. Фінансування заходів у сфері управління відходами здійснюється за рахунок коштів утворювачів та власників відходів. Для фінансування заходів у сфері управління відходами можуть залучатися кошти державного та місцевих бюджетів, фондів охорони навколишнього природного середовища, добровільні внески підприємств, установ, організацій, громадян України та їх об'єднань, а також інші джерела, не заборонені законом.

Стаття 56. Економічні інструменти для дотримання ієрархії управління відходами та фінансування заходів у сфері управління відходами

1. Для стимулювання дотримання ієрархії управління відходами, забезпечення повного відшкодування витрат утворювачів та власників відходів та забезпечення фінансування заходів у сфері управління відходами уповноваженими органами впроваджуються такі економічні інструменти:

1) встановлення ставок екологічного податку, що справляється за захоронення відходів на полігонах, залежно від виду відходів та класу полігону;

2) запровадження системи, за якої утворювачі та власники відходів сплачують лише за фактичну вагу відходів, непридатних для підготовки до повторного використання та відновлення, та створюються стимули для роздільного збирання відходів;

3) запровадження розширеної відповідальності виробника для певних видів відходів, розроблення заходів для підвищення її організаційної та економічної ефективності;

4) впровадження депозитних схем та інших заходів для заохочення ефективного збирання використаних продукції та матеріалів;

5) надання податкових пільг для стимулювання повторного використання та благодійного пожертвування продукції;

6) оподаткування продукції, відходи якої спричиняють значний негативний вплив на навколишнє природне середовище, з метою зменшення споживання такої продукції та стимулювання впровадження найкращих доступних технологій і методів управління для їх рециклінгу;

7) стимулювання використання продукції та матеріалів, отриманих у результаті підготовки відходів до повторного використання та рециклінгу;

8) надання податкових і кредитних пільг для фінансової підтримки проведення наукових досліджень та впровадження інноваційних технологій оброблення, зокрема рециклінгу, відходів.

2. Законом можуть встановлюватися також інші економічні інструменти для запобігання утворенню відходів, забезпечення їх рециклінгу та іншого відновлення, зокрема пільгове оподаткування екологічних видів продукції, пільгове кредитування і субсидіювання екологічних проектів, надання дотації на придбання природоохоронного обладнання, прискорені строки амортизації природоохоронного обладнання.

Розділ IX.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ

Стаття 57. Порухення законодавства у сфері управління відходами

1. Особи, винні за порушення у сфері управління відходами, несуть відповідно до закону дисциплінарну, адміністративну, адміністративно-господарську, цивільну чи кримінальну відповідальність за:

1) здійснення операцій у сфері управління відходами без відповідного дозволу на здійснення таких операцій або недотримання умов дозволу;

2) порушення встановленого порядку подання декларації про відходи або неподання такої декларації;

3) порушення правил ведення обліку утворення відходів та операцій з управління відходами;

4) порушення строків та/або порядку подання звітності про утворення, збирання, перевезення та оброблення відходів;

5) порушення вимог щодо передачі відходів суб'єктам господарювання у сфері управління відходами;

6) порушення встановленого порядку управління відходами, що призвело до негативного впливу на здоров'я людей, забруднення навколишнього природного середовища та завдало економічних збитків;

7) порушення встановлених правил і режиму експлуатації установок та виробництв з оброблення відходів, полігонів для захоронення відходів;

8) порушення порядку ввезення в Україну, вивезення і транзиту відходів через територію України;

9) невиконання розпоряджень органів, що здійснюють державний контроль і нагляд за операціями з управління відходами та за місцями їх збирання та оброблення;

10) приховування, викривлення або відмову від надання повної та достовірної інформації за запитами посадових осіб і зверненнями громадян та їх об'єднань щодо безпечності утворення відходів та управління ними, у тому числі про аварійні скиди відходів та їх наслідки;

11) несплату або несвоєчасну сплату екологічного податку за розміщення відходів;

12) невиконання цільових показників щодо підготовки відходів до повторного використання, рециклінгу, іншого матеріального відновлення, включаючи зворотне заповнення.

2. Законом може бути встановлено відповідальність також за інші порушення у сфері управління відходами.

Стаття 58. Відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок порушення законодавства у сфері управління відходами

1. Підприємства, установи, організації, громадяни України, іноземці та особи без громадянства, іноземні юридичні особи зобов'язані відшкодувати шкоду, заподіяну ними

внаслідок порушень у сфері управління відходами, у порядку та розмірах, встановлених законом України.

Стаття 59. Вирішення спорів у сфері управління відходами

1. Спори, що виникають у сфері управління відходами, вирішуються судом у встановленому законом порядку.

2. Міжнародними договорами України може бути передбачено інший порядок розгляду спорів щодо транскордонного перевезення відходів.

Розділ X.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ

Стаття 60. Участь України у міжнародному співробітництві у сфері управління з відходами

1. Україна бере участь у міжнародному співробітництві у сфері управління відходами відповідно до норм міжнародного права.

У разі якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж передбачені цим Законом, застосовуються правила міжнародного договору.

Розділ XI.

ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності через 12 місяців з дня його опублікування, крім:

пункту 1 частини третьої статті 10 цього Закону, який набирає чинності через сім років після встановлення законом розширеної відповідальності виробника щодо відходів, які утворилися внаслідок споживання/використання певної продукції;

статті 40 цього Закону (в частині фінансової гарантії), яка набирає чинності одночасно з набранням чинності закону щодо фінансової гарантії.

2. Визнати таким, що втратив чинність з дня набрання чинності цим Законом, **Закон України "Про відходи"** (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 36-37, ст. 242 із наступними змінами).

3. Установити, що управління відходами видобувної промисловості, що утворилися внаслідок проведення розвідувальних робіт, видобутку, оброблення (перероблення, збагачення) та зберігання корисних копалин, розроблення родовищ корисних копалин, до прийняття окремого закону у сфері управління відходами видобувної промисловості здійснюється відповідно до норм цього Закону.

4. Суб'єкти господарювання у сфері управління небезпечними відходами, що здійснюють збирання та оброблення небезпечних відходів, зобов'язані отримати ліцензію на здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами протягом шести місяців з моменту набрання чинності цим Законом.

Суб'єкти господарювання у сфері управління відходами, установки яких експлуатуються на день набрання чинності цим Законом отримують дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів:

протягом шести місяців після набрання чинності цим Законом - щодо установок потужністю 100 тонн на добу або більше;

протягом одного року після набрання чинності цим Законом - щодо установок потужністю менше 100 тонн на добу.

5. Якщо регіональним планом управління відходами передбачено продовження строку експлуатації місць розміщення відходів (полігонів, звалищ), які не відповідають вимогам цього Закону, суб'єкт господарювання, що здійснює управління таким місцем розміщення відходів, повинен разом з документами на отримання дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів подати план та техніко-економічне обґрунтування приведення місця розміщення відходів у відповідність з вимогами законодавства.

Вимоги до плану приведення місця розміщення відходів у відповідність з вимогами законодавства затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Якщо регіональним планом управління відходами передбачено припинення експлуатації місця розміщення відходів (полігону, звалища), яке не відповідає вимогам цього Закону, власник (балансоутримувач) такого місця розміщення відходів повинен забезпечити розроблення та виконання проекту рекультивациі місця розміщення відходів та догляд за ним після припинення експлуатації протягом строку, встановленого цим Законом.

Установити, що з 1 січня 2030 року експлуатація місць розміщення відходів (полігонів, звалищ), що не оснащені системами вилучення та знешкодження біогазу та фільтрату, системами моніторингу викидів в атмосферне повітря та моніторингу забруднення ґрунтів і підземних вод, забороняється.

Ці вимоги не застосовуються, якщо суб'єкт господарювання, що здійснює управління місцем розміщення відходів, виконує план приведення місця розміщення відходів у відповідність з вимогами законодавства у відповідності згідно з графіком, визначеним умовами дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів.

6. Виконавчі органи місцевих рад визначають комунальне підприємство - адміністратора послуги з управління побутовими відходами у строк не більше шести місяців з дня набрання чинності цим Законом.

До визначення адміністратора послуги з управління побутовими відходами та встановлення тарифу на послугу з управління побутовими відходами функції виконавця послуги з управління побутовими відходами здійснює суб'єкт господарювання, визначений виконавцем послуг з вивезення побутових відходів у встановленому порядку.

Суб'єкти господарювання, визначені виконавцями послуг з вивезення побутових відходів, що на момент набрання чинності цим Законом мають чинний договір на надання відповідних послуг з органами місцевого самоврядування, повинні переукласти такий договір з адміністратором (у разі його визначення). Договір про надання послуги з

управління побутовими відходами переукладається на той самий строк, на який він був укладений з органом місцевого самоврядування.

7. Внести зміни до таких законів України:

1) у **Законі України** "Про охорону навколишнього природного середовища" (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., № 41, ст. 546 із наступними змінами):

у **пункті "д"** частини першої статті 17 слова "надання дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами" замінити словами "видачі дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів";

у **пункті "е"** частини першої статті 19 слова "збір, переробку, утилізацію і захоронення відходів" замінити словами "управління побутовими відходами, відходами будівництва та знесення";

в **абзаці п'ятнадцятому** пункту "а" частини першої статті 20² слова "утилізації", "утилізацію" замінити словом "відновлення";

у **пункті "д"** частини першої статті 20³ та **пункті "д"** частини першої статті 20⁴ слова "здійснення операцій у сфері поводження з відходами" виключити;

у **пункті "в"** частини другої статті 25¹ слова "розміщення відходів" замінити словами "управління відходами";

у **пункті "а"** частини першої статті 48 слова "утилізації та знешкодження" замінити словом "рециклінгу";

у **частині першій** статті 51 слова "і відходів" виключити, а після слів "їх ліквідація" доповнити словами "відновлення та видалення відходів";

у **частині другій** статті 52 слова "та утилізації" замінити словами "відновлення або видалення";

статтю 55 викласти в такій редакції:

"Стаття 55. Охорона навколишнього природного середовища від забруднення відходами

Утворювачі відходів повинні вживати ефективних заходів для зменшення обсягів утворення відходів, а також для оброблення відходів, утворення яких неможливо уникнути.

Здійснення операцій з оброблення відходів дозволяється лише за наявності дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів на визначених місцевими радами територіях з додержанням санітарних та екологічних норм";

2) у **Законі України** "Про місцеве самоврядування в Україні" (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 24, ст. 170 із наступними змінами):

у **частині першій** статті 26:

у **пункті 38** слова "розміщення відходів" замінити словами "управління відходами";

у **пункті 54** слова "у сфері поводження з небезпечними відходами" замінити словами "управління небезпечними відходами у складі побутових відходів";

доповнити пунктами 54¹ і 54² такого змісту:

"54¹) затвердження місцевих планів управління відходами;

54²) визначення адміністратора послуги з управління побутовими відходами";

у пункті "а" частини першої статті 30:

у підпункті 6 слова "вирішення питань поводження з побутовими відходами" замінити словами "організація управління побутовими відходами, відходами будівництва та знесення";

підпункти 15 і 16 викласти в такій редакції:

"15) розроблення та реалізація місцевих планів управління відходами;

16) затвердження норм надання послуг з управління побутовими відходами";

у підпункті 22 слова "поводження з побутовими відходами" замінити словами "управління побутовими відходами";

підпункт 23 викласти в такій редакції:

"23) визначення у встановленому порядку суб'єктів господарювання, які здійснюють збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів";

доповнити підпунктами 25-30 такого змісту:

"25) запровадження роздільного збирання побутових відходів та забезпечення виконання цільових показників щодо підготовки для повторного використання та рециклінгу побутових відходів;

26) забезпечення ліквідації несанкціонованих сміттєзвалищ у межах населених пунктів;

27) передача відходів, власник яких не встановлений, суб'єктам господарювання у сфері управління відходами для їх оброблення;

28) надання інформації та проведення просвітницької роботи серед населення щодо управління відходами;

29) встановлення тарифу на послугу з управління побутовими відходами та тарифів на збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів як окремих його складових;

30) затвердження інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сфері управління побутовими відходами";

у пункті "б" частини першої статті 33:

підпункт 7 виключити;

у підпункті 7¹ слова "суб'єктів підприємницької діяльності у сфері поводження з відходами" замінити словами "суб'єктів господарювання у сфері управління побутовими відходами";

підпункт 12 викласти в такій редакції:

"12) здійснення контролю за додержанням юридичними та фізичними особами вимог у сфері управління відходами та розгляд справ про адміністративні правопорушення або передача їх матеріалів на розгляд інших державних органів у разі порушення законодавства про управління відходами";

у [пункті 6](#) частини другої статті 44 слова "та лімітів розміщення відходів" виключити;

3) в [абзаці першому](#) частини першої статті 22 Закону України "Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку" (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 10, ст. 78; 2015 р., № 29, ст. 262) слова "вивезення побутових відходів" замінити словами "отримання послуги з управління побутовими відходами";

4) в абзацах [третьому](#) і [десятому](#) статті 1 Закону України "Про альтернативні джерела енергії" (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., № 24, ст. 155 із наступними змінами) слова "органічних відходів" замінити словом "біовідходів";

5) у [Законі України](#) "Про благоустрій населених пунктів" (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., № 49, ст. 517; 2013 р., № 8, ст. 75):

у [статті 10](#):

частину першу доповнити пунктом 5 такого змісту:

"5) затвердження місцевих планів управління відходами";

пункт 4 частини другої викласти в такій редакції:

"4) розроблення та реалізація місцевих планів управління відходами та створення системи управління побутовими відходами";

[статтю 30](#) викласти в такій редакції:

"Стаття 30. Вимоги до управління побутовими відходами

1. Створення системи управління побутовими відходами здійснюється шляхом використання найбільш ефективних і безпечних технологій з урахуванням мінімальних економічних витрат, найбільш вигідних для певного населеного пункту схем і методів збирання, перевезення та оброблення відходів, щільності забудови, у порядку, визначеному законом";

6) у [Законі України](#) "Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду" (Відомості Верховної Ради України, 2007 р., № 10, ст. 88):

у [статті 8](#):

у частині першій слова "поводження з відходами" замінити словами "управління відходами";

у частині другій слова "утилізації відходів, що утворюються під час знесення будинків" замінити словами "підготовки до повторного використання відходів знесення, їх відновлення та видалення";

в абзаці восьмому частини першої статті 13 слова "утилізації відходів, що утворюються під час знесення будинків" замінити словами "підготовки до повторного використання відходів знесення, їх відновлення та видалення";

7) в абзаці десятому частини першої статті 4 Закону України "Про державно-приватне партнерство" (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., № 40, ст. 524 із наступними змінами) слова "поводження з відходами" замінити словами "управління відходами";

8) у Переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності, затвердженому Законом України "Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності" (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 47, ст. 532 із наступними змінами):

пункт 40 викласти в такій редакції:

"40. Дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів - Закон України "Про управління відходами";

у пункті 75 у графі "Законодавчий акт України" слова "Закон України "Про відходи" замінити словами "Закон України "Про управління відходами";

доповнити пунктом 158 такого змісту:

"158. Висновок на транскордонне перевезення відходів - Закон України "Про управління відходами";

9) у частині першій статті 4 Закону України "Про військово-цивільні адміністрації" (Відомості Верховної Ради України, 2015 р., № 13, ст. 87):

у пункті 8 слова "перероблення та захоронення побутових відходів" виключити;

у пункті 42 слова "збирання, транспортування, утилізації та знешкодження побутових відходів" замінити словами "управління побутовими відходами";

10) у частині першій статті 7 Закону України "Про ліцензування видів господарської діяльності" (Відомості Верховної Ради України, 2015 р., № 23, ст. 158 із наступними змінами):

пункт 14 викласти в такій редакції:

"14) виробництво особливо небезпечних хімічних речовин, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України";

доповнити пунктом 14¹ такого змісту:

"14¹) діяльність з управління небезпечними відходами, яка ліцензується з урахуванням особливостей, визначених Законом України "Про управління відходами";

пункти 31 і 32 виключити;

11) у пункті 37 частини другої статті 15 Закону України "Про правовий режим воєнного стану" (Відомості Верховної Ради України, 2015 р., № 28, ст. 250) слова "збирання, транспортування, утилізації та знешкодження побутових відходів" замінити словами "управління побутовими відходами";

12) у [Законі України](#) "Про оцінку впливу на довкілля" (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 29, ст. 315):

у [статті 3](#):

пункт 8 частини другої викласти в такій редакції:

"8) управління відходами:

об'єкти оброблення небезпечних відходів;

об'єкти оброблення відходів, що не є небезпечними, потужністю 100 тонн на добу або більше";

абзац сьомий пункту 11 частини третьої викласти в такій редакції:

"об'єкти оброблення відходів, що не є небезпечними, потужністю менше 100 тонн на добу";

у [частині восьмій](#) статті 4 слова "поводження з відходами" замінити словами "управління відходами";

в [абзаці четвертому](#) пункту 5 частини другої статті 6 слова "поводження з відходами" замінити словами "управління відходами";

13) у [Законі України](#) "Про житлово-комунальні послуги" (Відомості Верховної Ради України, 2018 р., № 1, ст. 1):

[пункт 7](#) частини другої статті 6 викласти в такій редакції:

"7) послуг з управління побутовими відходами - адміністратор послуги з управління побутовими відходами, а у разі його відсутності - визначений у встановленому законодавством порядку суб'єкт господарювання, який здійснює збирання та перевезення побутових відходів";

текст [статті 25](#) викласти в такій редакції:

"1. Споживачі зобов'язані укласти договір про управління побутовими відходами з виконавцем послуги з управління побутовими відходами, визначеним у встановленому законодавством порядку.

Якщо інше не визначено законом, об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, управитель багатоквартирного будинку або інша уповноважена особа, яка укладає колективний договір про надання комунальних послуг, згідно з правилами благоустрою території населеного пункту, розробленими з урахуванням схеми санітарного очищення населеного пункту та затвердженими органом місцевого самоврядування, укладає договір про надання послуги з управління побутовими відходами з виконавцем послуги з управління побутовими відходами.

2. Обсяг наданих послуг з поводження з побутовими відходами вимірюється у кілограмах, тоннах, метрах кубічних або інших одиницях, визначених правилами надання відповідної комунальної послуги, що затверджуються уповноваженим законом органом.

Одиниця виміру обсягу наданих послуг з поводження з побутовими відходами встановлюється органом місцевого самоврядування.

3. Критеріями якості надання послуг з управління побутовими відходами є дотримання графіка збирання та перевезення побутових відходів, дотримання правил надання послуг з управління побутовими відходами та інших вимог законодавства.

4. Послуга з управління побутовими відходами надається згідно з умовами договору, що укладається з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, Законом України "Про управління відходами" та вимогами правил надання послуг з управління побутовими відходами, що затверджуються Кабінетом Міністрів України";

у тексті **Закону** слова "поводження з побутовими відходами" замінити словами "управління побутовими відходами";

14) в **абзаці двадцять третьому** частини другої статті 4 Закону України "Про приватизацію державного і комунального майна" (Відомості Верховної Ради України, 2018 р., № 12, ст. 68 із наступними змінами) слова "на використання яких отримано дозвіл на здійснення операцій у сфері поводження з відходами" замінити словами "на експлуатацію яких отримано дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів";

15) у **частині першій** статті 2 Закону України "Про стратегічну екологічну оцінку" (Відомості Верховної Ради України, 2018 р., № 16, ст. 138) слова "поводження з відходами" замінити словами "управління відходами".

8. Кабінету Міністрів України:

протягом трьох місяців з дня опублікування цього Закону підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо внесення змін до **Закону України "Про металобрухт"** для приведення у відповідність із цим Законом;

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону, до моменту набрання чинності цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом;

розробити та затвердити критерії класифікації небезпеки та правила попереджувального маркування хімічної продукції (хімічних речовин та сумішей) відповідно до Узгодженої на глобальному рівні системи класифікації та маркування хімічних речовин (Globally Harmonized System of Classification and Labeling of Chemicals (GHS) із розшифровкою кодів класифікації небезпеки, зазначених у **додатку 3** до цього Закону, шляхом затвердження відповідного технічного регламенту.

Президент України

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. Київ
20 червня 2022 року
№ 2320-ІХ

ПЕРЕЛІК операцій з видалення відходів

- D1 Розміщення на поверхні чи в землі, у тому числі захоронення тощо
- D2 Оброблення ґрунтом, у тому числі біологічний розклад рідких або мулових відходів у ґрунті тощо
- D3 Закачування на глибину, у тому числі закачування відходів відповідної консистенції у свердловини, соляні куполи або природні резервуари тощо
- D4 Скидання на поверхню рідких і шламових (мулових) відходів, у тому числі скидання рідких або шламових відходів у котловани, ставки чи відстійники тощо
- D5 Захоронення на спеціально обладнаних полігонах, у тому числі захоронення у відокремлених секціях, закритих та ізольованих одна від одної та від навколишнього природного середовища, тощо
- D6 Скидання у водойми, крім морів/океанів
- D7 Скидання в моря/океани, у тому числі на морське дно
- D8 Біологічне оброблення, не зазначене в інших позиціях цього додатка, в результаті якого утворюються кінцеві сполуки чи суміші, що видаляються шляхом здійснення операцій, визначених у позиціях **D1-D12** цього додатка
- D9 Фізико-хімічне оброблення, не зазначене в інших позиціях цього додатка, в результаті якого утворюються кінцеві сполуки чи суміші, що видаляються шляхом здійснення операцій, визначених у позиціях **D1-D12** цього додатка, у тому числі випарювання, висушування, кальцинування тощо
- D10 Спалювання на суші
- D11 Спалювання в морі (заборонено законодавством Європейського Союзу і міжнародними конвенціями)
- D12 Постійне зберігання, у тому числі у спеціальних контейнерах у шахті тощо
- D13 Попередні операції з відходами перед операціями з видалення, визначеними у позиціях **D1-D12** цього додатка, у тому числі сортування, дроблення, ущільнення, гранулювання, сушіння, подрібнення, кондиціонування або відокремлення
- D14 Перепакування перед здійсненням операцій, визначених у позиціях **D1-D13** цього додатка

D15 Зберігання перед здійсненням операцій, визначених у позиціях D1-D14 цього додатка

Додаток 2
до Закону України
від 20 червня 2022 року № 2320-IX

ПЕРЕЛІК операцій з відновлення відходів

- R1 Використання переважно як палива чи в інший спосіб для виробництва енергії*
- R2 Відновлення/регенерація розчинників
- R3 Рециклінг/відновлення органічних речовин, що не використовуються як розчинники, у тому числі компостування та інші процеси біологічної трансформації, а також підготовка до повторного використання, газифікація та піроліз, коли компоненти використовуються як хімікати, та відновлення органічних матеріалів у вигляді засипки
- R4 Рециклінг/відновлення металів та їх сполук (включаючи підготовку до повторного використання)
- R5 Рециклінг/відновлення інших неорганічних матеріалів (включаючи підготовку до повторного використання, рециклінг неорганічних будівельних матеріалів, відновлення неорганічних матеріалів у вигляді зворотного заповнення та очищення ґрунту, що приводить до відновлення ґрунту)
- R6 Регенерація кислот чи основ
- R7 Відновлення компонентів, що використовуються для зменшення забруднення
- R8 Відновлення компонентів із каталізаторів
- R9 Очищення нафтопродуктів чи інші види їх повторного використання
- R10 Оброблення ґрунту, що сприяє веденню сільського господарства чи поліпшує стан навколишнього природного середовища
- R11 Використання відходів, утворених під час здійснення операцій, визначених у позиціях **R1-R10** цього додатка
- R12 Попередні операції з відходами для здійснення операцій, визначених у позиціях **R1-R11** цього Додатка. Якщо інший код R не підходить, це може включати попередні операції до відновлення, включаючи попереднє оброблення, у тому числі демонтаж, сортування, дроблення, ущільнення, гранулювання, сушіння, подрібнення, кондиціонування, перепакування, відокремлення, змішування або змішування перед подачею на будь-які операції, визначені у позиціях **R1- R11** цього додатка
- R13 Зберігання відходів перед здійсненням операцій, визначених у позиціях **R1-R12** цього додатка (крім операції збирання)

* Включає також установки термічного оброблення побутових відходів, якщо їхня енергетична ефективність становить не менше:

0,60 - для установок, експлуатацію яких розпочато до набрання чинності цим Законом;

0,65 - для установок, експлуатацію яких розпочато після набрання чинності цим Законом.

Для визначення енергетичної ефективності використовується формула:

$$EE = [(E_p - (E_f + E_i)) / (0,97 \times (E_w + E_f))] \times KKK, \text{ де:}$$

EE - енергетична ефективність;

E_p - річний обсяг виробництва електричної та теплової енергії (ГДж/рік), що обчислюється за формулою:

$$E_p = 2,6 \times E_e + 1,1 \times E_t, \text{ де}$$

E_e - річний обсяг виробництва електричної енергії;

E_t - річний обсяг виробництва теплової енергії;

E_f - річний обсяг енергії, використаної для виробництва пари (теплової енергії) (ГДж/рік);

E_w - потенційний річний обсяг енергії, що можна отримати від оброблення відходів (ГДж/рік), на основі врахування при розрахунку їх мінімальної калорійності (теплотворної здатності);

E_i - річний обсяг додаткової енергії, що надходить до технологічного процесу, крім E_w та E_f (ГДж/рік);

0,97 - коефіцієнт, що враховує втрати енергії, спричинені утворенням шлаку та випромінюванням.

Під час розрахунку показника енергоефективності установок термічного оброблення побутових відходів враховуються кліматичні умови в місці розташування установки, які залежать від оцінки потреби в опалюванні зазначеної території (ПГД - показник градусодіб).

KKK - коригуючий коефіцієнт клімату.

KKK для установок, експлуатацію яких розпочато до набрання чинності цим Законом:

KKK = 1 - якщо ПГД не менше 3350;

KKK = 1,25 - якщо ПГД не більше 2150;

KKK = - (0,25 / 1200) × ПГД + 1,698 - за інших значень ПГД.

KKK для установок, експлуатацію яких розпочато після набрання чинності цим Законом:

KKK = 1 - якщо ПГД не менше 3350;

$ККК = 1,12$ - якщо ПГД не більше 2150;

$ККК = - (0,12 / 1200) \times \text{ПГД} + 1,335$ - за інших значень ПГД.

Отримане значення ККК округлюється до трьох знаків після коми.

ПГД - показник градусо-днів (оцінка потреби в опалюванні) розраховується як річна сума різниць між температурою 18°C та середньоденною температурою (лише для тих днів, коли температура не перевищує 15°C). При цьому середньоденні температури визначаються, як середні між максимальною та мінімальною добовою температурою.

Плановий показник на певний рік для кожної установки термічного оброблення побутових відходів розраховується як середній за останніх 20 років для населеного пункту, в якому розміщено установку.

ПЕРЕЛІК

властивостей, що роблять відходи небезпечними

НВ 1 Вибухонебезпечність: відходи, здатні до хімічної реакції з виділенням газу за такої температури, тиску та з такою швидкістю, що можуть завдати шкоди навколишньому природному середовищу, включаючи відходи піротехнічних виробів, вибухонебезпечні відходи органічних пероксидів та відходи вибухонебезпечних самореактивних речовин

НВ 2 Окисна здатність: відходи, які, виділяючи кисень, викликають або сприяють горінню інших матеріалів

НВ 3 Легкозаймистість:

легкозаймисті рідкі відходи: рідкі відходи, які мають температуру спалаху нижче 60°C або відпрацьовані газойль, дизельне паливо та світлі нафтопродукти з температурою спалаху від $> 55^{\circ}\text{C}$ до $\leq 75^{\circ}\text{C}$;

легкозаймисті пірофорні рідкі або тверді відходи: тверді або рідкі відходи, які навіть у невеликій кількості можуть спалахнути протягом 5 хвилин при взаємодії з повітрям;

легкозаймисті тверді відходи: тверді відходи, які легко займаються або можуть спричинити, або сприяти горінню через тертя;

легкозаймисті газоподібні відходи: газоподібні відходи, які є легкозаймистими у повітрі за температури 20°C та нормального атмосферного тиску 101,3 кПа;

відходи, що вступають у реакцію з водою: відходи, які при контакті з водою виділяють легкозаймисті гази у небезпечних обсягах;

інші легкозаймисті відходи: легкозаймисті аерозолі, відходи, що саморозігріваються, органічні пероксиди та самореактивні відходи

НВ 4 Подразнювальна здатність - подразнення шкіри чи пошкодження очей

НВ 5 Вибіркова токсичність для окремих органів-мішеней (ВТОМ) /Токсичність при аспірації: відходи, які можуть виявляти вибіркиму токсичність для окремих органів за одноразового або повторюваного впливу, або які можуть спричинити гострі токсичні ефекти внаслідок аспірації

НВ 6 Гостра токсичність: відходи, які можуть спричинити гострі токсичні ефекти після перорального надходження, потрапляння на шкіру або під час вдихання

НВ 7 Канцерогенність: відходи, які провокують онкологічні хвороби або збільшують вірогідність захворювання на такі хвороби

НВ 8 Корозивність: відходи, які при контакті можуть викликати роз'їдання шкіри

НВ 9 Інфекційність: відходи, які містять життєздатні мікроорганізми або їх токсини, які є або вважаються такими, що викликають захворювання у людей чи інших живих організмів

НВ 10 Токсичність для репродуктивної системи: відходи, які негативно впливають на статеву функцію та репродуктивність дорослих чоловіків і жінок, а також справляють токсичну дію на розвиток потомства

НВ 11 Мутагенність: відходи, які можуть викликати мутацію, тобто постійні зміни в кількості або структурі генетичного матеріалу в клітині

НВ 12 Здатність виділяти гостротоксичний газ: відходи, які при контакті з водою або кислотою виділяють гостротоксичні гази

НВ 13 Сенсibiliзуюча здатність: відходи, які містять одну або більше хімічних речовин, про які відомо, що вони спричиняють сенсibiliзацію (алергічну реакцію) на шкірі або в дихальних шляхах

НВ 14 Екотоксичність: відходи, які становлять або можуть становити безпосередній або віддалений ризик для навколишнього природного середовища

НВ 15 Відходи, здатні виявляти небезпечні властивості, зазначені вище, але не класифіковані за такими властивостями

Про управління відходами
Закон України; Перелік від 20.06.2022 № 2320-IX
Редакція від **31.03.2023**, підстава — [2849-IX](#)
Постійна адреса:
<https://zakon.rada.gov.ua/go/2320-20>

Законодавство України
станом на 22.08.2023
чинний

2320-20

Публікації документа

- **Голос України** від 09.07.2022 — № 141
- **Офіційний вісник України** від 22.07.2022 — 2022 р., № 56, стор. 21, стаття 3270, код акта 112458/2022
- **Урядовий кур'єр** від 27.07.2022 — № 162